

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA PRÁVNICKÁ

KATEDRA TRESTNÍHO PRÁVA

Diplomová práce

Téma práce: Metodika vyšetřování trestného
činu vraždy spáchané střelnou zbraní

Denisa Jáchymová

Plzeň 2020

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Denisa JÁCHYMOVÁ**
Osobní číslo: **R15M0122P**
Studijní program: **M6805 Právo a právní věda**
Studijní obor: **Právo**
Téma práce: **Metodika vyšetřování trestného činu vraždy spáchané střelnou zbraní**
Zadávající katedra: **Katedra trestního práva**

Zásady pro vypracování

1. Pojem kriminalistiky, její systém a postavení metodik vyšetřování v tomto systému
2. Pojem a funkce metodiky vyšetřování
3. Systém a zásady metodiky vyšetřování
4. Jednotlivé komponenty metodiky vyšetřování
5. Vybrané komponenty metodiky vyšetřování vražd
6. Kriminalistická charakteristika
7. Typické vyšetřovací situace
8. Zvláštnosti počátečních úkonů
9. Typické následné vyšetřovací úkony
10. Zvláštnosti zapojení veřejnosti do vyšetřování a zvláštnosti kriminalistické prevence
11. Statistiky vražd v ČR
12. Střelné zbraně

Rozsah diplomové práce:
Rozsah grafických prací:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

- KONRÁD, Z., a kol. Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů. 2. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, 1997.
- MUSIL, J., a kol. Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů. Praha: Karolinum, 1992
- MUSIL, J., KONRÁD, Z., SUCHÁNEK, J. Kriminalistika. 2. přepracované a doplněné vydání. Praha: C. H. Beck, 2004
- PLANKA, B. a kol. Kriminalistická balistika. Plzeň : Aleš Čeněk, 2010
- PORADA, V. a kol. Kriminalistika (úvod, technika, taktika). Plzeň : Aleš Čeněk, 2007
- PORADA V. a kol., Kriminalistická metodika vyšetřování. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007
- STACH, J. Metodika vyšetřování vražd. Praha : Policejní akademie ČR, 2005.
- STRAUS, J. a kol., Kriminalistická metodika. Plzeň: Aleš Čeněk, 2006
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

Vedoucí diplomové práce: **Doc. JUDr. František Vavera, Ph.D., LL.M.**
Katedra trestního práva

Datum zadání diplomové práce: **2. dubna 2019**
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2020**

Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.
děkan

Doc. JUDr. František Vavera, Ph.D., LL.M.
vedoucí katedry

V Plzni dne 15. července 2019

„Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma metodika vyšetřování trestného činu vraždy spáchané střelnou zbraní zpracovala sama podle svého nejlepšího vědomí a svědomí s uvedením všech použitých pramenů“

.....

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu práce, panu doc. JUDr. Františku Vaverovi, Ph.D., LL.M. za vedení práce.

ABSTRAKT	8
ÚVOD	9
1. PRÁVNÍ ÚPRAVA TRESTNÉHO ČINU VRAŽDY	12
1.1 PRÁVNÍ ÚPRAVA TRESTNÉHO ČINU VRAŽDY	12
1.2 OBJEKT TRESTNÉHO ČINU VRAŽDY	14
1.3 OBJEKTIVNÍ STRÁNKA TRESTNÉHO ČINU VRAŽDY	14
1.4 SUBJEKT TRESTNÉHO ČINU VRAŽDY	15
1.5 SUBJEKTIVNÍ STRÁNKA TRESTNÉHO ČINU VRAŽDY	15
2. POJEM KRIMINALISTIKY, JEJÍ SYSTÉM A POSTAVENÍ METODIK VYŠETŘOVÁNÍ V TOMTO SYSTÉMU	16
2.1 HISTORIE KRIMINALISTIKY V EVROPĚ.....	16
2.2 HISTORIE KRIMINALISTIKY U NÁS	17
2.3 POJEM KRIMINALISTIKY	18
2.4 SYSTÉM KRIMINALISTIKY.....	18
2.5 FUNKCE KRIMINALISTIKY.....	19
3. POJEM A FUNKCE METODIKY VYŠETŘOVÁNÍ.....	21
4. SYSTÉM A ZÁSADY METODIKY VYŠETŘOVÁNÍ.....	22
5. JEDNOTLIVÉ KOMPONENTY METODIKY VYŠETŘOVÁNÍ	25
5.1 TYPOVÁ KRIMINALISTICKÁ CHARAKTERISTIKA.....	25
5.2 TYPICKÉ KRIMINALISTICKÉ STOPY	25
5.3 TYPICKÉ KRIMINALISTICKÉ VYŠETŘOVACÍ SITUACE	26
5.4 ZVLÁŠTNOSTI PŘEDMĚTU VYŠETŘOVÁNÍ	26
5.5 ZVLÁŠTNOSTI PODNĚTŮ K VYŠETŘOVÁNÍ	27
5.6 ZVLÁŠTNOSTI POČÁTEČNÍCH ÚKONŮ	27
5.7 ZVLÁŠTNOSTI VYŠETŘOVACÍCH VERZÍ, ORGANIZACE A PLÁNOVÁNÍ VYŠETŘOVÁNÍ.	27
5.8 ZVLÁŠTNOSTI NÁSLEDNÝCH ÚKONŮ.....	28
5.9 ZVLÁŠTNOSTI ZAPOJENÍ VEŘEJNOSTI A KRIMINALISTICKÁ PREVENCE.....	28
6. VYBRANÉ KOMPONENTY METODIKY VYŠETŘOVÁNÍ VRAŽD	29
6.1 KRIMINALISTICKÉ STOPY VRAŽDY	29
6.2 ZVLÁŠTNOSTI PŘEDMĚTU VYŠETŘOVÁNÍ TRESTNÉHO ČINU VRAŽDY	30
6.3 ZVLÁŠTNOSTI PODNĚTŮ K VYŠETŘOVÁNÍ TRESTNÉHO ČINU VRAŽDY	30
6.4 ZVLÁŠTNOSTI VYŠETŘOVACÍCH VERZÍ, ORGANIZACE A PLÁNOVÁNÍ VYŠETŘOVÁNÍ TRESTNÉHO ČINU VRAŽDY	31
7. KRIMINALISTICKÁ CHARAKTERISTIKA	33
7.1 KRIMINALISTICKÁ CHARAKTERISTIKA VRAŽD.....	33
7.2 ZPŮSOBY PÁCHÁNÍ VRAŽD	33
7.3 OSOBNOST PACHATELE VRAŽD.....	37
7.4 PSYCHOLOGICKÉ PROFILOVÁNÍ.....	37
7.5 OSOBNOST OBĚTI VRAŽD	38
7.6 MOTIVY VRAŽD	39
8. TYPICKÉ VYŠETŘOVACÍ SITUACE.....	40
9. ZVLÁŠTNOSTI POČÁTEČNÍCH ÚKONŮ	42
9.1 MRTVOLA NENÍ NALEZENA.....	42

9.2	MRTVOLA BYLA NALEZENA	43
9.3	OHLEDÁNÍ MÍSTA ČINU	43
9.4	OHLEDÁNÍ MRTVOLY	43
9.5	PROHLÍDKA A PITVA MRTVOLY	44
10.	TYPICKÉ NÁSLEDNÉ VYŠETŘOVACÍ ÚKONY	46
10.1	VÝSLECH OBVINĚNÉHO	46
10.2	VÝSLECH SVĚDKŮ	46
10.3	ZVLÁŠTNOSTI EXPERTIZ	47
11.	ZVLÁŠTNOSTI ZAPOJENÍ VEŘEJNOSTI DO VYŠETŘOVÁNÍ A ZVLÁŠTNOSTI KRIMINALISTICKÉ PREVENCE	48
12.	KRIMINOLOGICKÉ ASPEKTY NÁSILNÉ KRIMINALITY.....	49
12.1	KRIMINOLOGIE	49
12.2	PREVENCE NÁSILNÉ KRIMINALITY	50
13.	STATISTIKY VRAŽD V ČR.....	51
14.	STŘELNÉ ZBRANĚ.....	53
14.1	KRIMINALISTICKÁ BALISTIKA	53
	ZÁVĚR.....	64
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ:	66
	SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK:.....	70

Abstrakt

V této diplomové práci se věnuji především metodice vyšetřování trestného činu vraždy spáchané střelnou zbraní. Dále se věnuji stručnému historickému vývoji kriminalistiky, obecným otázkám kriminalistiky, metodice vyšetřování, kriminalistické balistice, identifikaci zbraně a střeliva. Za cíl v diplomové práci na téma metodika vyšetřování trestného činu vraždy spáchané střelnou zbraní je stanoveno systematické seznámení a strukturovaný popis metodiky vyšetřování této trestné činnosti a nastínění problematiky nezasvěcené osobě v této oblasti. Jako subcíl je stanovena analýza trestného činu vraždy, vyšetřování a prověřování, použití kriminalistických metod.

Klíčová slova:

Trestný čin, trestní řízení, vyšetřování, vražda, balistika, kriminalistická balistika, zbraně, střelné zbraně, statistika, kriminalistická metodika.

Abstract

In this diploma thesis I mainly focus on the methodology of investigation of the crime of murder committed by guns. I also deal with brief historical development of criminology, general issues of criminology, methodology of investigation, forensic ballistics, identification of weapons and ammunition. The aim of the thesis on the methodology of the investigation of the crime of murder committed by firearms is to provide a systematic introduction and a structured description of the methodology of investigation of this crime and outline the issue of the uninitiated person in this area. A sub-objective is the analysis of the crime of murder, investigation and screening, the use of forensic methods.

Keywords:

Crime, criminal proceedings, investigation, murder, ballistics, forensic ballistics, weapons, guns, statistics, criminalistic methodology.

Úvod

„Každé měření pomalu odhaluje fungování zločince. Pečlivé pozorování a trpělivost odhalí pravdu.“ – Alphons Bartillon

Ke kriminalistice mám velice blízko. Už na střední škole jsem věděla, že předmět kriminalistika mě bude provázet i v budoucnu. Úspěšně jsem absolvovala Trivis (střední školu veřejnoprávní) a chtěla jsem se této problematice věnovat dále. Na vysoké škole jsem měla zapsané předměty jako kriminalistika, kriminologie, násilná, mravnostní a drogová kriminalita. Pro některé mé kolegy jde jen o získání počtu kreditů, mě ale tyto předměty velmi baví. V mé diplomové práci bych se ráda zaměřila na metodiku vyšetřování trestných činů vraždy spáchaných střelnými zbraněmi. Útokem na život nebo zdraví člověka, útočí pachatel i na základní lidské hodnoty společnosti, které by měly být bezpodmínečně respektovány. Činy směřující proti lidskému životu jsou neomluvitelné. Vražda, jako jeden z představitelů násilné trestné činnosti je v naší společnosti nežádoucí. Důvodem proč jsem si zvolila toto téma, je můj osobní vztah ke střelným zbraním, od dětství se střelbě věnuji. Důvodem je také to, že tento způsob páchaní vražd mírně narůstá. V rámci této práce se budu také zabývat charakteristikou střelné zbraně kriminalistickou balistikou. Za cíl v diplomové práci na téma metodika vyšetřování trestného činu vraždy spáchané střelnou zbraní jsem si stanovila systematické seznámení a strukturovaný popis metodiky vyšetřování této trestné činnosti a nastínění problematiky nezasvěcené osobě v této oblasti. Jako subcíl jsem si stanovila analýzu trestného činu vraždy, vyšetřování a prověřování, použití kriminalistických metod. Téma práce je dosti obsáhlé, proto si myslím, že nenastíním celou problematiku ale jen základ. Má diplomová práce je systematicky rozdělena do čtrnácti kapitol.

V první kapitole se věnuji právní úpravě trestného činu vraždy, mezinárodní, evropské i vnitrostátní úpravě.

V druhé kapitole se věnuji historii kriminalistiky v Evropě i u nás.

Věnuji se zde i pojmu, systému a funkci kriminalistiky.

Ve třetí, krátké kapitole se věnuji pojmu metodiky vyšetřování trestných činů a její funkci.

Ve čtvrté kapitole se věnuji systému a zásadám metodiky vyšetřování. Věnuji se zde zásadě závislosti obsahu, systémovosti, dynamičnosti.

V páté kapitole popisují obecně jednotlivé komponenty metodiky vyšetřování, například typické stopy, typické vyšetřovací situace, předmět a podnět vyšetřování, počáteční a následné úkony a další.

V šesté kapitole rozebírám vybrané komponenty metodiky vyšetřování vražd. Zde se už konkrétně věnuji jednotlivým komponentám vyšetřování trestného činu vraždy.

V sedmé kapitole rozebírám kriminalistickou charakteristiku vražd, způsoby páchaní vražd, obligatorní znaky skutkové podstaty trestného činu vraždy, osobnost pachatele vražd, osobnost oběti vražd a motivy vražd.

V osmé kapitole popisují typické vyšetřovací situace u trestného činu vraždy. Situace je- li mrtvola nalezena či nikoli

V deváté kapitole rozebírám zvláštnosti počátečních úkonů. Jaké jsou úkony při nalezení mrtvoly a jaké když mrtvola není nalezena, ale je důvodné podezření, že se stala vražda. Dále zde popisují ohledání místa činu a ohledání mrtvoly.

V desáté kapitole rozebírám následné vyšetřovací úkony, Výslech obviněného, svědků a zvláštnosti expertiz u vyšetřování trestného činu vraždy.

V jedenácté kapitole popisují zapojení veřejnosti do vyšetřování a nastiňují kriminalistickou prevenci, o které píše i v další kapitole.

Ve dvanácté kapitole se věnuji kriminologickým aspektům násilné kriminality. Zde mám několik statistických údajů páchaní násilné kriminality, etiologické činitele a prevenci kriminality.

Ve třinácté kapitole jsou statistické údaje počtu vražd.

V poslední čtrnácté kapitole se věnují kriminalistické balistice, historii balistiky, zbraním a střelivu.

Metody práce jsem zvolila spíše humanitní, tedy zejména deskriptivní, literární rešerše, komparativní, analytickou a následně syntetickou do podoby diplomové práce.

1. PRÁVNÍ ÚPRAVA TRESTNÉHO ČINU VRAŽDY

1.1 Právní úprava trestného činu vraždy

Nejzávažnějším trestným činem proti lidskému životu v České republice je vražda a zabití. Vražda - *kdo jiného úmyslně usmrtí.* (§140 Tr.z.).¹ Zabití - *kdo jiného úmyslně usmrtí v silném rozrušení ze strachu, úleku, zmatku nebo jiného omluvitelného hnutí mysli anebo v důsledku předchozího zavrženého jednání poškozeného* (§ 141 Tr.z.)². Jsou to násilné trestné činy, objektem je lidský život. U těchto trestných činů se setkáváme s nejvyšší trestní sazbou, výjimečným trestem nebo trestem doživotí. Trestní zákoník 40/2009 zařazuje tyto trestné činy do zvláštní části, hlavy první trestné činy proti životu a zdraví. Dále jsou řazeny do dílu 1., trestné činy proti životu. V prvním odstavci je stanovena základní skutková podstata trestného činu. Zavinění je úmyslné. Subjekt je obecný, znázorněn slovem Kdo. Vražda je poruchový trestný čin. Lidský život je chráněn na několika úrovních, na vnitrostátní, evropské a mezinárodní.

Podle Listiny základních práv a svobod³ čl. 6 odst. 1 má každý právo na život a podle odst. 2 nikdo nesmí být zbaven života. Právo na život je právem ústavním. Lidský život je potřeba chránit už před narozením.

V řadě mezinárodních smluv je zakotveno právo na život, a to například v těchto:

- Všeobecná deklarace lidských práv 1948 (OSN)
- Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod 1950 (Rada Evropy)
- Mezinárodní pakt o občanských a politických právech 1966 (článek 6)
- Charta základních práv a svobod Evropské unie 2000

¹ Zákon č. 40/2009 Sb.

² Tamtéž

³ Zákon č. 2/1993 Sb.

V zákoně o trestním řízení soudním⁴ (dále jen trestní řád) je v § 17 uvedeno, že krajský soud koná v první stupni řízení o trestném činu vraždy a to i tehdy, je-li dolní hranice odnětí svobody nižší. Dále je zde uvedeno v § 73a, že peněžitá záruka za obviněného, který je stíhán pro trestný čin vraždy, nelze přijmout.

§ 140 Vražda

- (1) Kdo jiného úmyslně usmrtí, bude potrestán odnětím svobody na deset až osmnáct let.*
- (2) Kdo jiného úmyslně usmrtí s rozmyslem nebo po předchozím uvážení, bude potrestán odnětím svobody na dvanáct až dvacet let.*
- (3) Odnětím svobody na patnáct až dvacet let nebo výjimečným trestem bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 nebo 2*
- a) na dvou nebo více osobách,*
 - b) na těhotné ženě,*
 - c) na dítěti mladším patnácti let,*
 - d) na úřední osobě při výkonu nebo pro výkon její pravomoci,*
 - e) na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti,*
 - f) na zdravotnickém pracovníkovi při výkonu zdravotnického zaměstnání nebo povolání směřujícího k záchraně života nebo ochraně zdraví, nebo na jiném, který plnil svoji obdobnou povinnost při ochraně života, zdraví nebo majetku vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona,*
 - g) na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání,*
 - h) opětovně,*
 - i) zvláště surovým nebo trýznivým způsobem, nebo*
 - j) v úmyslu získat pro sebe nebo pro jiného majetkový prospěch nebo ve snaze zakrýt nebo usnadnit jiný trestný čin nebo z jiné zavrženíhodné pohnutky.*
- (4) Příprava je trestná.*

Trestní zákoník v prvním odstavci upravuje vraždu prostou, druhém je upravena vražda s rozmyslem nebo s předchozím uvážením a je výše sankcionována. V dalším odstavci stanovuje další možnosti spáchání.

⁴ Zákon č. 141/1961 Sb.

1.2 Objekt trestného činu vraždy

Objektem jsou společenské vztahy, zájmy a hodnoty chráněné trestním zákonem. Objektem trestným činu vraždy je lidský život. Zjišťuje se, zda objektem byl jen lidský život nebo jestli nebyly porušeny nebo ohroženy jiné chráněné zájmy nebo zda nejde o obecné ohrožení. Předmět útoku u trestného činu vraždy je vždy konkrétní osoba (živý člověk), což je ve většině případů evidentní, problém nastává tehdy, když není známa totožnost oběti.

Život člověka, jako období, musí být správně určeno. Začátkem života se v praxi různí. Někteří tvrdí, že začátek života začíná začátkem porodu, někdo až opuštěním dítěte těla matky. Pro potřeby trestního práva začíná začátek života začátkem porodu. Smrtí se rozumí z lékařského hlediska biologická smrt mozku (cerebrální smrt)⁵, kdy už není možnost obnovy životních funkcí. Smrt je definována jako nenávratná ztráta funkce celého mozku, včetně mozkového kmene, nebo nenávratná zástava krevního oběhu.⁶ Podmínkou zdárného objasnění trestného činu vraždy je nalezení mrtvoly a její zjištění totožnosti.

1.3 Objektivní stránka trestného činu vraždy

Objektivní stránka je charakterizována jako usmrcení člověka, kterým se rozumí jakékoliv zbavení života člověka. Usmrcení lze spáchat jak konáním, tak opomenutím,⁷ jiný způsob trestní zákoník nestanovuje. Důležité u opomenutí je, že musí jít o opomenutí zvláštní povinnosti (lékař nepodá důležitý lék). Není důležité, jakými prostředky byl člověk usmrcen, nýbrž podstatný je samotný následek. Musí zde být i následek (usmrcení člověka) a příčinný vztah mezi jednáním (konání či opomenutí) a následkem. Nezbytným

^{5 a 7} ŠÁMAL, Pavel. § 140 [Vražda]. In: ŠÁMAL, Pavel, GŘIVNA, Tomáš, HERCZEG, Jiří, KRATOCHVÍL, Vladimír, PŮRY, František, RIZMAN, Stanislav, ŠÁMALOVÁ, Milada, VÁLKOVÁ, Helena, VANDUCHOVÁ, Marie. Trestní zákoník (EVK). 2. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, s. 1457.

⁶ § 2 písm. e zákona č. 285/2002 Sb.

úkonem je určit místo a dobu spáchání činu, okolnosti spáchání, prostředky spáchání, použitou obranu oběti, násilí na oběti, příčinu smrti.⁸

1.4 Subjekt trestného činu vraždy

Trestní zákoník vymezuje, že subjektem trestného činu vraždy je fyzická osoba, která je trestně odpovědná. Pachatelem může být kdokoliv. Subjekt obecný. Je třeba zjistit a prokázat, jestli osoba vraždu spáchala sama, ve formě spolupachatelství, jako člen organizované skupiny, nebo jde o recidivistu. Pachatelem vraždy nemůže být právnická osoba.⁹ Speciální subjekt je matka u trestného činu vraždy novorozence dítěte¹⁰

1.5 Subjektivní stránka trestného činu vraždy

Subjektivní stránka trestného činu - zjišťuje se zde motiv pachatele a zavinění. U trestného činu vraždy je zavinění vždy úmyslné, postačuje i úmysl eventuální.¹¹ Musí jít o úmysl usmrtit člověka. Přímý úmysl - platí, že jde o vraždu připravovanou, u nepřímého úmyslu jde většinou o vraždu v afektu. Pro zjištění úmyslu nám může pomoci motiv vraždy, který nám může pomoci i při stanovení vyšetřovacích verzí. Při zjišťování úmyslu je třeba potvrdit či vyvrátit okolnosti vylučující protiprávnost (nutná obrana, krajní nouze).

⁸PORADA, Viktor. Kriminální metodika vyšetřování. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. s. 89. ISBN 978-80-7380-042-0

⁹ § 7 Zák. č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim,

¹⁰ § 142 Tr. z - Matka, která v rozrušení způsobeném porodem úmyslně usmrtí při porodu nebo bezprostředně po něm své novorozence dítě.

¹¹ § 15 odst. 1 písm. b) Tr. Z.

2. POJEM KRIMINALISTIKY, JEJÍ SYSTÉM A POSTAVENÍ METODIK VYŠETŘOVÁNÍ V TOMTO SYSTÉMU

2.1 Historie kriminalistiky v Evropě

Moderní kriminalistika byla formována v 19. století, s rozvojem přírodních a společenských věd. V roce 1810 vznikla v Paříži Sûreté, která je považována za průkopníka všech organizací bojujících proti zločinu ve světě. Založil ji Eugène François Vidocq, který ji vedl do roku 1827 a byla inspirací pro Scotland Yard, FBI i další oddělení vyšetřování trestné činnosti. Za osm let od svého vzniku, byla v Paříži snížena kriminalita až o 40%. V roce 1829 byl založen v Londýně Scotland Yard. Založil ho sir Robert Peel.

Za zakladatele kriminalistiky jako samostatné vědní disciplíny je v Evropě považován profesor Hans Gross. Nevěnoval se jen kriminalistice, ale také psychologii a trestnímu právu. V roce 1893 byla poprvé vydána jeho kniha „Handbuch für Untersuchungsrichter“ (česky Příručka pro vyšetřující soudce).¹² Shrnuje v ní dosavadní znalosti, které napomáhaly k objasňování zločinů. Hans Gross v této knize kriminalistiku definoval jako Nauku o reáliích trestního práva. Nesmím zapomenout ani na Alphonse Bertillona, který je spjat s oborem kriminalistické antropologie. Vynalezl techniku zvanou bertillionáž. Tato technika se skládala z pěti počátečních měření - délky hlavy, šířka hlavy, délky prostředních prstů, délka levé nohy a délky lokte. Přestože byl systém založen na vědeckých zkoumání, bylo známo, že má své nedostatky. Například není to možné přesně použít na děti nebo ženy, protože to bylo většinou určeno pro muže, kteří dosáhli plné fyzické zralosti a měli krátké vlasy.¹³ Tato metoda se rozšířila do mnoha zemí, ale postupně byla vytlačena daktyloskopií.

¹² PORADA, Viktor. *Kriminalistika: (teorie, metody, metodologie)*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. s. 99. ISBN 978-80-7380-490-9.

¹³ Raymond B. Fosdick, Passing of the Bertillon System of Identification, 6 J. Am. Inst. Crim. L. & Criminology s. 363 - 369 (May 1915 to March 1916)

2.2 Historie kriminalistiky u nás

Kriminalistika u nás vzniká na počátku 20. století. Mezi průkopníka české kriminalistické vědy už v 19. století je řazen Jan Evangelista Purkyně. Purkyně se zasloužil o rozvoj daktyloskopie u nás, ale spíše než z kriminalistického hlediska, tak z pohledu fyziologie. Položil teoretické základy daktyloskopie. V roce 1920 v Praze František Protivenský vydává publikaci „Nauka o daktyloskopii a popisování osob“ v které jsou uvedeny základní daktyloskopické systémy a návody k popisování osob. V roce 1932 byla vydána publikace Vítězslava Čelanského „Vyšetřovací metody bezpečnostní služby“, která klade důraz na doznání pachatele a jsou zde použity různé formy psychického nátlaku jako například výslech v narkóze.¹⁴ Důležitou prací je z roku 1940 „Mechanoskopie“ od Ladislava Havlíčka. Dále bych zmínila jako důležité osobnosti kriminalistiky Jána Pješčaka, Miroslava Protivenského, Viktora Poradu, Jana Musila a mnoho dalších.¹⁵

Za zmínku stojí i vývoj a rozvoj kriminalistických pracovišť. V roce 1901 bylo zřízeno daktyloskopické oddělení při policejním ředitelství v Praze, které bylo v Evropě jedno z nejstarších. V roce 1924 bylo výnosem ministerstva vnitra v Praze zřízeno Kriminální muzeum a Kriminální archiv, kde byli uloženy kriminální a kriminalistické materiály. Dále v roce 1945 vznikla Kriminální ústředna, která byla ústředním orgánem pro výkon kriminální služby a kriminalistiky. V roce 1958 začíná fungovat Kriminalistický ústav původně jako Kriminalistický ústav VB, později po rozdělení československého státu Kriminalistický ústav Praha. Základní funkcí je znalecká činnost, kterou vykonává ve 21 odvětvích.

¹⁴ PJEŠČAK, Jan. Kriminalistika. Praha: Naše Vojsko, 1982. Učebnice pro právnické fakulty. s.19-22. ISBN 28-020-82

¹⁵ PORADA, Viktor. *Kriminalistika: (teorie, metody, metodologie)*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014.s. 104-114 ISBN 978-80-7380-490-9.

2.3 Pojem kriminalistiky

V dnešní době má kriminalistika mnoho definic, ale žádná není všeobecně uznávaná. Například v učebnici *Kriminalistika* od profesora Musila je uvedeno, že „*Kriminalistika je samostatný vědní obor sloužící ochraně občanů a státu před trestnými činy tím, že objasňuje zákonitosti vzniku, trvání a zániku stop a zákonitosti vyhledávání, shromažďování a zkoumání stop a tím, že vypracovává podle potřeb trestního zákona a trestního řádu metody, postupy, prostředky a operace v zájmu úspěšného odhalování, vyšetřování a předcházení trestné činnosti.*“¹⁶ Tato definice není dostačující, protože neobsahuje všechna hlediska a znaky. Máme i několik stručnějších definic ale ty neobsahují dostatek informací. Kriminalistika je oborem interdisciplinárním a je samostatnou vědní disciplínou. Má velice úzký vztah k technickým, přírodním a právním vědám. Kriminalistika je považována za velice významnou a to kvůli široké oblasti působnosti. Mezi nejdůležitější spadá kriminologie, trestní právo hmotné a procesní, správní právo, viktimologie, antropologie, chemie, fyzika, biologie a forenzní vědy například soudní lékařství.

2.4 Systém kriminalistiky

Systém kriminalistiky je různý v různých odborných publikacích, ale podstata je stejná. Pro ilustraci si zvolím systém tento od profesora Musila¹⁷:

- I. Úvod do kriminalistické vědy – Teoretický základ kriminalistiky, stanovující kriminalistické pojmy jako předmět, systém, metody, vztahy k jiným disciplínám a historie kriminalistiky. Obsahuje obecná tvrzení, základní zásady a cíle kriminalistické činnosti, základní myšlenky kriminalistické praxe.

¹⁶ MUSIL, Jan. *Kriminalistika*. Praha: C.H. Beck, 2001. Beckovy mezioborové učebnice. s. 6
ISBN 80-7179-362-0

¹⁷ MUSIL, Jan. *Kriminalistika*. Praha: C.H. Beck, 2001. Beckovy mezioborové učebnice. s. 12
ISBN 80-7179-362-0

- II. Obecná část kriminalistiky – jsou zde poznatky a metody potřebné pro vyšetřování všech druhů trestných činů. Obecná část se dále dělí na tři podkategorie
1. Kriminalistické učení o trestném činu – je zde třeba prostudovat zákonitosti samotné trestné činnosti, aby vypracované metody byly odpovídající svému určení.
 2. Kriminalistické učení o stopách – obecná tvrzení o stopách, jednotlivé stopy jsou řešeny až dále v metodách. Teorie vzájemného působení.
 3. Kriminalistické metody odhalování, vyšetřování a prevence trestných činů
 - Obecná metodologie kriminalistické praxe – je důležité správné rozpoznání trestného činu, jsou zde rozebrány vyšetřovací situace, charakterizovány kriminalistické metody a kriminalistická identifikace.
 - Technické a přírodovědné kriminalistické metody – zde se setkáváme s jednotlivými metodami, např. daktyloskopie, kriminalistická biologie, mechanoskopie, kriminalistická balistika, odorologie atd.
 - Taktické kriminalistické metody – spadají sem např. kriminalistické verze, ohledání, výslech, rekognice, pátrání atd.
- III. Zvláštní část – Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů
- Obecné otázky metodiky vyšetřování
 - Jednotlivé metodiky ¹⁸

2.5 Funkce kriminalistiky

Hlavním cílem kriminalistiky je bezpochyby boj proti kriminalitě, protože trestná činnost vede k ohrožování a poškozování základních lidských hodnot, vyvolává pocit strachu, snižuje kvalitu společenského života.

¹⁸ MUSIL, Jan. *Kriminalistika*. Praha: C.H. Beck, 2001. Beckovy mezioborové učebnice. s. 12. ISBN 80-7179-362-0.

Kriminalistika hraje důležitou roli v oblasti prevence, protože svými metodami zvyšuje rychlost a efektivnost postihu pachatelů trestných činů a odvrací potenciální pachatele. Kriminalistické metody se dají používat i při historickém zkoumání, například při zkoumání historických listin nebo zjišťování příčin smrti historických osobností. Kriminalistika také pomáhá ochraně osob před nezákonnými postupy státních orgánů, tím že křivě obviněného, nevinného člověka tzv. očistí.

3. POJEM A FUNKCE METODIKY VYŠETŘOVÁNÍ

Metodiky vyšetřování trestných činů lze zařadit do zvláštní části kriminalistiky. Definicí metodiky vyšetřování bych použila od prof. Porady: metodika vyšetřování je ta část kriminalistické vědy, která odhaluje a zkoumá zákonitosti vzniku stop a zvláštnosti postupů při vyhledávání, zajišťování a využívání stop, jiných soudních důkazů a kriminalisticky významných informací s ohledem na určitý typ trestného činu a předpokládanou typovou vyšetřovací situaci.¹⁹ Základní metodiku vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů tvoří pozorování, měření, popisování, experiment, srovnávání.

Metodika vyšetřování má dvě základní funkce, funkci poznávací a formativní. Poznávací funkce zkoumá stejnorodé skupiny trestných činů a poskytuje popis jejich kriminalistické charakteristiky, typické stopy a typické vyšetřovací situace. Formativní funkce vytváří modely, návody k vytvoření programu vyšetřování v jednotlivém případě.²⁰ Tyto modely mají pevnou strukturu, obsahují jak teoretické tak praktické poznatky z kriminalistické vědy. Metodiky vyšetřování jsou taková doporučení, mají několik variant a vyšetřovatel se sám rozhodne, kterou z variant využije.

¹⁹ PORADA, Viktor. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. s. 12. ISBN 978-80-7380-042-0.

²⁰ MUSIL, Jan. *Kriminalistika*. Praha: C.H. Beck, 2001. Beckovy mezioborové učebnice. s. 370 ISBN 80-7179-362-0

4. SYSTÉM A ZÁSADY METODIKY VYŠETŘOVÁNÍ

Zvláštní část kriminalistiky dělíme na dvě části: obecnou metodiku a jednotlivé metodiky. Tyto dvě části se neshodují se systémem trestního zákoníku, s jeho jednotlivými hlavami ani oddíly zvláštní části. V obecné metodice jsou popsány problémy, které jsou pro všechny metodiky společné. Patří sem: pojem, místo, funkce, systém a zásady metodiky vyšetřování a struktura metodik. V metodice vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů jde především o typizaci jednotlivých trestných činů, sdružuje trestné činy do jednotlivých skupin, které mají shodné stopy a je zde možnost, je vyšetřovat stejnými metodami (metodika vyšetřování počítačové kriminality a softwarového pirátství, metodika vyšetřování trestných činů proti životnímu prostředí). Metodika poskytuje pracovní postupy, návody k vyšetřování. Je možné aplikovat více metodik na jeden trestný čin (delikt), a naopak lze použít jednu metodiku na více trestných činů.

Metodiky vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů mají pevnou strukturu, která má následujících devět částí:

- Typová kriminalistická charakteristika daného souboru trestných činů
- Stopy typické pro daný soubor trestných činů
- Vyšetřovací situace typické pro vyšetřování daného souboru trestných činů
- Zvláštnosti předmětu vyšetřování
- Zvláštnosti podnětů k vyšetřování
- Zvláštnosti počátečních úkonů
- Zvláštnosti vyšetřovacích verzí, plánování a organizace vyšetřování
- Zvláštnosti následné etapy vyšetřování.
- Zvláštnosti zapojení veřejnosti a zvláštnosti kriminalistické prevence^{21, 22}

²¹ MUSIL, Jan. *Kriminalistika*. Praha: C.H. Beck, 2001. Beckovy mezioborové učebnice. s. 375
ISBN 80-7179-362-0

Zásady metodiky vyšetřování se rozdělují na dva oddíly: na zásady tvorby metodik a na zásady aplikace metodik. Do tvorby metodik spadají 3 zásady:

- Závislost obsahu jednotlivých metodik na kriminalistické charakteristice daného typu trestného činu – metodika vyšetřování je odvozena od kriminalistické charakteristiky. Metodika musí být velmi proměnlivá, musí reagovat na změny a na vývoj způsobu páčání trestných činů.
- Systémový přístup k tvorbě jednotlivých metodik vyšetřování – Metodiky vyšetřování mají stanovený systém, který je třeba dodržovat, stanovují komplexní postup při vyšetřování. Je to systém doporučení a poznatků, například jak postupovat při prvotním zásahu na místě činu. Všechny metodiky by měly popisovat celý postup vyšetřování, všechny etapy.
- Dynamičnost tvorby jednotlivých metodik vyšetřování – je potřeba, aby metodika vyšetřování reagovala na aktuální situaci, na trendy páčání trestných činů. Kriminalita se rozvíjí a je potřeba, aby se metodiky vyvíjely a reagovaly co nejrychleji na nové potřeby vyšetřování. Nejvíce rozvíjející se kriminalitou poslední doby je kriminalita počítačová.
- Profesor Porada stanovuje dále jako zásadu vědeckost tvorby jednotlivých metodik – základem musí být vědecké generalizování kriminalistických aspektů vyšetřovací a soudní praxe.²³

²² STRAUS, Jiří. Kriminalistická metodika. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 16. ISBN 978-80-7380-124-3

²³ PORADA, Viktor. Kriminalistická metodika vyšetřování. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. s. 17. ISBN 978-80-7380-042-0

Hlavní zásadou pro aplikaci metodik je zásada pružného přizpůsobování aplikace metodiky individuálním podmínkám vyšetřování. Každý trestný čin, každý jev je jedinečný a podmínky pro vyšetřování jsou neopakovatelné. Vyšetřovatel si může metodiku vyšetřování přizpůsobit k danému trestnému činu tak, jak uzná za vhodné. Metodika je doporučením jak má vyšetřovatel postupovat, není třeba se této metodiky pevně držet.²⁴

²⁴ MUSIL, Jan. Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů: [určeno] pro posl. právnické fak. Univerzity Karlovy. Praha: Karolinum, 1992. s. 13. ISBN 80-7066-602-1.

5. JEDNOTLIVÉ KOMPONENTY METODIKY VYŠETŘOVÁNÍ

5.1 Typová kriminalistická charakteristika

V této kapitole budu řešit kriminalistickou charakteristiku obecně, konkrétně je v samostatné kapitole 7. Obecně jde o popis typicky kriminalisticky relevantních znaků trestného činu. V kriminalistické charakteristice jsou stanoveny kriminalisticky relevantní znaky, především jde o typické kriminální situace, typické způsoby páčání, vlastnosti pachatelů a obětí, typické motivy. Popisují se zde jen hlavní znaky, nezabývá se nepodstatnými, vzácnými znaky. Vyšetřovatel si podle kriminalistické charakteristiky určí, jakou metodiku bude aplikovat při vyšetřování trestného činu.

5.2 Typické kriminalistické stopy

Kriminalistická stopa je základním pojmem. Už v pojmu kriminalistiky je psáno, že je to věda o stopách a jejich změnách. Stopou trestného činu rozumíme změnu, která souvisí s vyšetřovanou událostí, je kriminalisticky relevantní, zjistitelná a využitelná pomocí současných kriminalistických metod, prostředků a postupů.²⁵ Stopa vzniká působením dvou sil, odrážené a odrážející. Stopy dělíme na materiální a paměťové. Paměťové stopy jsou ve vědomí člověka, vznikají zprostředkovaně lidským smyslem. Nejčastěji zrakem a sluchem. Paměťové stopy dělíme na krátkodobé, střednědobé a trvalé. Významné pro kriminalistické bádání jsou trvalé paměťové stopy. Materiální stopy můžeme dělit do několika skupin. Stopy vnější (balistické, trasologické, daktyloskopické), stopy vnitřní (chemické, biologické), mikrostopy, stopy funkčních a pohybových vlastností (stopy lokomoce chůze, stopy hlasu, rukopisu). Kriminalistické stopy nám pomáhají utvářet věrohodnou představu o události a průběhu trestného činu, o pachateli

²⁵ PJEŠČAK, Jan. Kriminalistika. Praha: Naše Vojsko, 1982. Učebnice pro právnické fakulty. s. 45. ISBN 28-020-82

(fyzické vlastnosti, činnost), o použitých prostředcích (nástrojích) a napomáhají konkretizovat objekt. V metodikách se nepopisují metody ani postupy zkoumání stop, protože tyto metody a postupy mají univerzální charakter, nezávisí na druhu trestného činu a jsou zahrnuty v obecné části kriminalistiky. V metodikách jsou tedy zahrnuty typické stopy pro dané trestné činy, které mohou existovat a kde se kupříkladu nacházejí.

5.3 Typické kriminalistické vyšetřovací situace

Vyšetřovací situace je stav, v kterém se nalézá vyšetřování v konkrétním časovém období a kdy je potřeba rozhodnout o dalším postupu. Vyšetřovací situace třídíme do tří skupin: informační, osobností a organizační a materiální. Informační část slouží k zhodnocení získaných dat, zjištění která data chybí a tato chybějící data zajistit. Osobnostní část se zbývá osobností vyšetřovatele, jeho kvalifikací, mírou zkušeností, psychickými vlastnostmi a schopnostmi. Do osobnostní části můžeme zařadit i pachatele, i on má podíl na vytváření vyšetřovací situace, svým chováním a postoji. Řadí se sem i ostatní subjekty, například poškozený, svědci, obhájci a jiní. Další část jsou organizační a materiální podmínky, za kterých vyšetřování probíhá. Jde o tyto faktory: organizační struktura policie a orgánů justice, vybavení policie, dostupnost technických prostředků a další. Vyšetřovací situace dělíme podle snadnosti jejich řešení (příznivé a nepříznivé) nebo podle stupně obecnosti (konkrétní a typické). Vyšetřovací situace se během vyšetřování mění. Typické vyšetřovací situace v metodikách řeší zejména počáteční vyšetřovací situace.

5.4 Zvláštnosti předmětu vyšetřování

Předmětem vyšetřování se rozumí zjišťování a dokazování kriminalisticky relevantních skutečností. Metodiky vyšetřování nepotřebují obecný popis, který je stanoven v § 89 odst. 1 Trestního řádu²⁶, metodiky pracují nad rámcem tohoto ustanovení.

²⁶ § 89

5.5 Zvláštnosti podnětů k vyšetřování

U jednotlivých druhů trestných činů se podněty k vyšetřování významně liší a je potřeba tomu věnovat velkou pozornost. Nejčastějším podnětem k vyšetřování bývá trestní oznámení. Trestní oznámení může být jak v písemné, tak v ústní formě, které se podává u policejního orgánu. Nejčastěji je podáváno poškozenou osobou. Státní orgány mají povinnost, když se dozví, že byl spáchán trestný čin, tento čin oznámit.²⁷ Trestní oznámení je možné podat i anonymně. Zde je problém, že většinou se jedná o dezinformace, ale policejní orgán je přesto musí prověřit.

5.6 Zvláštnosti počátečních úkonů

Počáteční úkony jsou takové úkony, které jsou spojeny se zajištěním stop a jiných důkazů. Mezi počáteční úkony řadíme ve velké většině úkony neodkladné, například ohledání místa činu nebo těla. U jednotlivých metodik se výrazně liší prvotní úkony, závisí na druhu stop a jejich výskytu.

5.7 Zvláštnosti vyšetřovacích verzí, organizace a plánování vyšetřování

Typické verze jsou hypotetické modely průběhu trestného činu, slouží jako takové vodítko pro vymezení konkrétních vyšetřovacích verzí. Organizace a

(1) V trestním stíhání je v nezbytném rozsahu třeba dokazovat zejména:

- a) zda se stal skutek, v němž je spatřován trestný čin,
- b) zda tento skutek spáchal obviněný, případně z jakých pohnutek,
- c) podstatné okolnosti mající vliv na posouzení povahy a závažnosti činu,
- d) podstatné okolnosti k posouzení osobních poměrů pachatele,
- e) podstatné okolnosti umožňující stanovení následku, výše škody způsobené trestným činem a bezdůvodného obohacení,

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

²⁷ § 8 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb.

plánování řeší etapy vyšetřování, pořadí úkonů, plánování, organizaci práce a součinnost orgánů.²⁸

5.8 Zvláštnosti následných úkonů

Následné úkony spočívají v prověřování vyšetřovacích verzí. V metodikách je popsán cíl následných úkonů a zvláštnosti provádění. Jsou zde také upozornění na chyby či nedostatky, jakým by se měl vyšetřovatel vyhnout.

5.9 Zvláštnosti zapojení veřejnosti a kriminalistická prevence

U některých druhů trestných činů je žádoucí zapojení veřejnosti, u některých naopak je to přímo nežádoucí (utajené skutečnosti). Závisí to na specifických podmínkách vyšetřování a ochotě občanů spolupracovat. Kriminalistická prevence se u jednotlivých metodik výrazně odlišuje, jednotlivé trestné činy mají specifické preventivní prostředky.

²⁸ MUSIL, Jan. *Kriminalistika*. Praha: C.H. Beck, 2001. Beckovy mezioborové učebnice. s. 379
ISBN 80-7179-362-0

6. VYBRANÉ KOMPONENTY METODIKY VYŠETŘOVÁNÍ VRAŽD

6.1 Kriminalistické stopy vraždy

Seznam typických stop u vraždy je velice dlouhý. Stopy se typicky vyskytují na místě činu, na místě nálezů mrtvoly, na zbraních a předmětech použitých k usmrcení, na oděvu a těle oběti i pachatele. To je souhrnně charakterizováno jako materiální stopy. Netypičtější stopou jsou stopy biologické. Hlavně stopy krve, tkání, tělních tekutin, chlupů a vlasů. Tyto stopy obsahují DNA a používají se k individuální identifikaci. Dále například daktyloskopické nebo trasologické stopy (stopy kolen, loktů, ucha, rtů, bosých nohou, stopy dopravních prostředků, přemísťování objektů). Je důležité zmínit i balistické stopy. Na vzniku takových stop se podílejí části střelné zbraně, které přijdou do kontaktu s nábojnicí nebo střelou. Do balistických stop řadíme i povýstřelové zplodiny na těle i oděvu střelce, případně oběti, je-li zastřelena zblízka. Stopy dynamiky jako například průstřel, směr vedení řezné rány, stopy vlečení jsou taky důležité při objasňování. Důležité pro vyšetřování vraždy jsou mikrostopy. Všechny tyto stopy mají obrovskou důkazní hodnotu, protože dokládají kontakt mezi obětí a pachatelem. Dále jsou typické stopy násilí na těle oběti a jsou nám schopny poskytnout informace o druhu a intenzitě násilí a mechanismu.²⁹ Při vyšetřování a zkoumání těchto stop je potřeba součinnosti se soudními lékaři, většinou soudními znalci v oboru soudní lékařství (soudní pitva).

Při vyšetřování vražd jsou podstatné i paměťové stopy, ty můžeme dělit na stopy ve vědomí pachatele, oběti a svědka. Stopy ve vědomí pachatele jsou nadmíru kvalitní z toho důvodu, že čin je pro něj výjimečný a na událost si velice dobře pamatuje. Je třeba ale zmínit, že to neplatí na každého pachatele. Pachatel může utrpět ztrátu paměti, amnézii. Stopy ve vědomí oběti, která přežije útok, jsou velice důležité k identifikaci neznámého pachatele. Ve

²⁹ STRAUS, Jirí. *Kriminalistická metodika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 97. ISBN 978-80-7380-124-3.

vědomí oběti jsou i informace o vztazích pachatele a oběti, o chování pachatele při a po činu. Důležité pro objasňování vražd jsou paměťové stopy svědků. Tyto stopy mohou sdělit, zda mezi obětí a pachatelem probíhal nějaký konflikt, za jakých podmínek k činu došlo, zda a jak si opatří zbraň. Často se stává, že se svědek bojí vypovídat ze strachu z pachatele, aby se mu také něco nestalo. Pro potřeby trestního řízení je ustanoven institut tzv. utajeného svědka.³⁰

6.2 Zvláštnosti předmětu vyšetřování trestného činu vraždy

Do předmětu vyšetřování trestného činu vraždy můžeme zařadit:

- Prokazování totožnosti oběti a prokazování příčiny smrti
- Prokazování místa a doby smrti
- Prokazování jakými prostředky byla vražda spáchána a následné prokazování jak s těmito prostředky bylo naloženo
- Prokazování motivu vraždy
- Prokazování způsobu obrany oběti
- U vraždy novorozeného dítěte matkou prokazování zda šlo o vraždu spáchanou bezprostředně po porodu a zda matka byla ve stavu silného rozrušení způsobeného porodem.³¹

Dále do předmětu vyšetřování trestného činu spadá skutková podstata trestného činu vraždy a to její obligatorní znaky³², které rozebírám v kapitole 7.3 a následující.

6.3 Zvláštnosti podnětů k vyšetřování trestného činu vraždy

³⁰ § 55 odst. 2 Zák. č. 141/1961 Sb.

³¹ MUSIL, Jan. *Kriminalistika*. Praha: C.H. Beck, 2001. Beckovy mezioborové učebnice. s. 388-389 ISBN 80-7179-362-0

³² Objekt, objektivní stránka, subjekt, subjektivní stránka.

Zvláštnosti podnětů k vyšetřování závisí na získání podnětu, který obsahuje určitý stupeň podezření, že trestný čin byl spáchán. Latence je u trestného činu vraždy nízká. Některé podněty k vyšetřování:

- Oznámení občanů o nález mrtvolky
- Oznámení občanů o zmizení osoby
- Oznámení odborného zdravotnického personálu o ošetření osob s vážným zraněním, které nasvědčuje o útoku jiné osoby
- Sebeobvinění pachatele – nejčastěji u vražd z afektu, při přijímání oznámení by měl být přítomen psycholog nebo psychiatr (velmi špatný duševní stav, mohl by se pokusit o sebevraždu), taková oznámení (přiznání k vraždě) se doporučují zaznamenat na zvukový nebo obrazový nosič i do protokolu.³³

6.4 Zvláštnosti vyšetřovacích verzí, organizace a plánování vyšetřování trestného činu vraždy

Základem pro stanovení vyšetřovacích verzí je místo činu. Vyšetřovatelé se musí důkladně seznámit s místem a nalezenými stopami, na základě toho a na základě soudní pitvy³⁴ a znalostí vytvořit reálnou verzi. Verze stanovené dle informací o místě činu, zde si pokládáme dvě otázky, proč se zde oběť zdržovala a proč je toto místo pachatelem zvolené. Odpovědi na tyto otázky jsou podkladem pro stanovení různých verzí, například pachatel a oběť se znaly a oběť pachateli věřila, pachatel byl u místa činu zahlídnut, pachatel má vztah s místem činu. Verze stanovené na základě spáchání a utajování vražd jsou založeny na stopách z místa činu, tyto stopy napomáhají stanovit verze o motivu a později i o osobě pachatele. Způsob utajení napomáhá vyšetřovatelům ke zjištění informací, zda pachatel byl v časové tísní, zda se s obětí znal či nikoli. Je-li místo činu skryté, oběť je též ukrytá, dá se

³³ MUSIL, Jan. *Kriminalistika*. Praha: C.H. Beck, 2001. Beckovy mezioborové učebnice. s. 389 ISBN 80-7179-362-0

³⁴ Soudní pitvu mohou nařídit jen orgány činné v trestním řízení – většinou policejní orgán. Soudní pitva se nařizuje podle § 115 Tr. ř., je-li důvodné podezření, že za smrtí člověka stojí druhá osoba. Soudní pitvu provádí dva znalci z odvětví soudní lékařství. Znalci sepíší znalecký posudek, ke kterému se přikládá pitevní protokol, pitevní diagnóza výsledky laboratorních vyšetření a fotodokumentace. Znalecký posudek slouží jako důkazní materiál.

předpokládat, že pachatel měl vztah s místem či obětí. Verze stanovené na základě informací o oběti znamená, že oběť je známa (určena kriminalistickou identifikací) a lze získat velké množství informací o ní, například zvyky, způsob života, majetkové poměry apod.

Organizace a plánování je velice důležitou součástí vyšetřování, protože vyšetřování vražd je většinou velmi složité. Vyšetřování probíhá na základě týmové práce, vedoucí týmu organizuje a plánuje činnost tohoto týmu. Tým se skládá s pracovníků služby kriminální policie a vyšetřování (SKPV)³⁵. Zpracovává se písemný plán, který má zajistit koordinaci a rychlost vyšetřování.

³⁵ SKPV – Specializovaná služba PČR, spadají sem některé další útvary s celostátní působností (národní protidrogová centrála, útvar pro odhalování organizovaného zločinu). K SKPV patří i Úřad služby kriminální policie a vyšetřování, který odpovídá za vytváření podmínek SKPV. Ředitel tohoto úřadu je zároveň náměstkem policejního prezidenta. Úřad se dělí na pět odborů, obecná kriminalita, hospodářská kriminalita, kriminální analýzy a informace, skupina cíleného pátrání a kancelář úřadu. Vraždy vyšetřuje odbor obecné kriminality.

7. KRIMINALISTICKÁ CHARAKTERISTIKA

7.1 Kriminalistická charakteristika vražd

Zabití člověka vyžaduje vysoké nároky na vyšetřování dané události. Všechny spáchané a dokonané vraždy vzbuzují značnou reakci ze strany veřejnosti, poškozují pocit bezpečí a klidný život. Je vyvoláván obrovský zájem veřejnosti, jaká opatření budou přijata a jak bude pachatel potrestán. K tomuto trestnému činu je veřejnost velice citlivá. Když je pachatel úspěšně dopaden a spravedlivě potrestán, setkáváme se s příznivou odezvou ze strany veřejnosti. Při neúspěchu nebo nedostatku v trestním stíhání vzbuzuje výraznou kritiku orgánů činných v trestním řízení. Statistiku vražd přikládám v příloze a budu se jí věnovat i v samostatné kapitole.

Prvotní úkony jsou zaměřeny na místo události a blízké okolí nálezu mrtvoly (když nalezneme mrtvolu), dále zjišťujeme totožnost mrtvol a ověřujeme, kdo a jak událost nahlásil. Na místě události je typicky velké množství kriminalistických stop i jiných důkazů a to i tehdy, kdy podezřelý místo události „uklidí“, či se snaží jinak znehodnotit stopy a místo události, tak aby vyšetřující orgán nezjistil, že daný čin spáchal on či je to místem nějaké kriminální události. Žádná vražda není tak „dokonalá“, aby pachatel za sebou nezanechal žádné důkazy, které pomáhají objasnit trestný čin. V kriminalistické teorii a praxi se řeší i neobvyklá umrtví. Musí být jednoznačně prokázáno, zda jde o sebevraždu či je to smrt způsobená cizím zaviněním. Trestný čin vraždy je úmyslný trestný čin.

7.2 Způsoby páčání vražd

Způsoby páčání vražd jde členit do mnoha různých kategorií. Zda byla spáchána s přípravou nebo bez přípravy, se zbraní nebo beze zbraně, jaký byl stupeň utajení, mechanismus usmrcení.

Zaprvé bych ráda rozebrala s přípravou x bez přípravy. Trestním zákoníkem je výslovně stanoveno ve zvláštní části v posledním odstavci u tohoto trestného činu, že příprava je u trestného činu vraždy trestná,³⁶ vražda patří do skupiny zvlášť závažných zločinů.³⁷ Příprava k trestnému činu patří mezi vývojová stadia trestného činu, je prvním stádiem trestné činnosti, protože myšlenka není trestná. Trestní zákoník upravuje přípravu v § 20 a to jako jednání, které záleží v úmyslném vytváření podmínek pro spáchání zvlášť závažného zločinu, zejména v jeho organizování, opatřování nebo přizpůsobování prostředků nebo nástrojů k jeho spáchání, ve spolčení, srocení, v návodu nebo pomoci k takovému zločinu.³⁸ Příprava utváří úmyslné podmínky pro spáchání. Do přípravy můžeme řadit vytipování si oběti, opatření zbraní či dopravních prostředků, opatření alibi, vylákání oběti na předem určené a vytipované místo. Oproti tomu bez přípravy znamená, že útok následuje bezprostředně nebo velice krátce po rozmyšlení oběť usmrtit. Spadají sem například vraždy z afektu. Mezi znaky vraždy bez přípravy můžeme zařadit:

- Vražda je spáchána beze zbraně (utlučení, udušení) nebo se zbraní, ale zbraň je obstarána až na místě činu tzv. „co pachateli přišlo pod ruku“ (nůž v kuchyni, kámen, tyč), zbraň většinou zůstává na místě činu.
- Oběť vykazuje velké známky násilí (mnohočetná poranění, mnohočetná bodná zranění), velké poničení těla oběti.
- Pachatel nemá předem připravené alibi.

Za druhé bych ráda rozebrala, zda byl trestný čin spáchán se zbraní nebo beze zbraně. Začala bych tím, co je vlastně zbraň. Podle trestního zákoníku se zbraní rozumí cokoli, čím je možno učinit útok proti tělu důraznější.³⁹ Může to být nejen zbraň v technickém slova smyslu (střelná, bodná, sečná), ale vlastně jakákoliv věc schopná způsobit zranění

³⁶ § 140 odst. 4 zák. č. 40/2009

³⁷ § 14 odst. 3 za středníkem zák. č. 40/2009

³⁸ § 20 odst. 1 zák. č. 40/2009

³⁹ § 18 za středníkem zák. č. 40/2009

(motorové vozidlo, kámen, skleněná láhev, atd.).⁴⁰

Za třetí rozeberu způsob nebo stupeň utajení vražd. Charakteristickými způsoby mohou být:

- Ukrytí nebo přemístění mrtvoly – Pachatel svým jednáním chce získat náskok, než dojde k odhalení mrtvoly nebo vytvořit si falešné alibi. Pachatel doufá, že mrtvola nebude nalezena, a kdyby nalezena přeci jen byla tak doufá, že uplyne dostatek času na to, aby nebylo možno určit dobu a příčinu smrti a tím znesnadnit vyšetřování. Nejčastěji jsou mrtvoly ukrývány v zemi, v lese (překrytí větvemi), ve vodě (zatěžkána, aby zůstala u dna) nebo v místě těžko přístupném. Jde-li o přemístění mrtvoly, tak se pachatel snaží utajit místo činu (případné stopy) a tím i vztah k tomuto místu (velmi častý jev).
- Částečné rozčlenění těla nebo úplná devastace celého těla – Rozčleněním těla si chce pachatel usnadnit přemístění těla, lépe tělo ukryt. Úplnou devastací těla je myšleno například „naložení“ těla do žiraviny (zbavení se mrtvoly v sudu pomocí louhu-tzv. orličtí vrazi, jeden z těchto sudů je k vidění v Muzeu Policie ČR v Praze), nebo úmyslné založení požáru za účelem mrtvolu spálit.
- Ztěžování ztotožnění mrtvoly a ničení stop - Pachatel úmyslně ničí identifikační znaky na těle (úderý kladivem či jiným nástrojem do obličejové části) nebo sebrání dokladů či například osobních předmětů jako šperky, části oděvů. Ničení stop v praxi znamená například sběr nábojnic, opilování úderníku pistole.
- Vytvoření jiných (mylných) situací (inscenace) – Pachatel se snaží vytvořit mylné okolnosti spáchání, dává si za cíl změnit pravý stav věci, motiv činu, nebo se snaží napodobit sebevraždu. Je známo několik případů napodobování:
 - 1) Nenásilná náhlá smrt – Pachatel může zneužít skutečně nemocnou osobu. Například předstíráním smrti stářím, nevyléčitelná

⁴⁰ ŠÁMAL, Pavel. § 118 [Spáchání trestného činu se zbraní]. In: ŠÁMAL, Pavel, GRIVNA, Tomáš, HERCZEG, Jiří, KRATOCHVÍL, Vladimír, PÚRY, František, RIZMAN, Stanislav, ŠÁMALOVÁ, Milada, VÁLKOVÁ, Helena, VANDUCHOVÁ, Marie. Trestní zákoník (EVK). 2.vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, s. 1302.

choroba (nesmí být na těle viditelné známky napadení, násilí). Mohou dlouhodobě podávat mále množství jedu a tím svou oběť postupně otráví.

2) Nešťastná náhoda – Jedná se například o neopatrnost ve smyslu pádu z výšky, zastřelení při lovu či při čištění zbraně. Prokazování je velmi těžké.

3) Nutná obrana – Pachatel předstírá vlastní obranu (způsobuje si různá zranění, aby útok byl věrohodný).

4) Sebevražda – Například pachatel udusí oběť a poté jí „oběsí“ (chybí strangulační rýha nebo předmět na kterém by oběť před oběšením stála) nebo pachatel zastřelení oběti vloží do rukou mrtvoly střelnou zbraň. Ve většině takových případů pachatel za oběť sepíše dopis na rozloučenou, aby skutek byl věrohodnější.

5) Jiný motiv – pachatel se snaží zakrýt původní motiv jiným motivem (loupežným přepadením se snaží zakrýt sexuální motiv)⁴¹

Za čtvrté bych ráda rozebrala spáchání vraždy podle mechanismu usmrcení. Lze je klasifikovat jako soudně lékařské faktory:

- Fyzikální - liší se podstatou a následkem:
 - Mechanické – důsledkem jsou řezné, bodné, střelné rány a rány tupým nástrojem a udušení.
 - Tepelné – působení extrémních teplot (popálení dusíkem)
 - Elektrické – elektrické výboje, popáleniny elektrickým proudem
 - Radioaktivní záření
- Chemické – aplikace jedů, léků, chemikálií jako například louhu a to ústy, injekcí, inhalací či zasažením pokožky těla.
- Kombinací fyzikálních a mechanických faktorů

⁴¹ RYBÁŘ, Miroslav. *Kriminalistika: metodika vyšetřování vybraných druhů trestných činů : (vybrané kapitoly pro studenty povinně volitelného předmětu právnických fakult)*. Plzeň: Nava, 2008. s. 123-124 ISBN 978-80-7211-275-3.

- Biologické – nepodání důležitého léku, neposkytnutí základních potřeb dítěti.⁴²

7.3 Osobnost pachatele vražd

Při zjišťování osobnosti pachatele vražd jsou využívány výsledky kriminologických výzkumů a psychologické profily. Psychologické profilování se používá, když pachatel není znám, ale při vyšetřování bylo získáno dostatek stop a informací o vlastnostech pachatele.

Hlavní znaky pachatele vražd:

- a) Vraždy jsou páčány většinou mladými pachateli ve věku 18-30 let
- b) Pachatelé mají poměrně nízkou úroveň vzdělání (ale ne vždy)
- c) Pachatelé často požívají nadměrné množství alkoholu nebo jiné návykové látky
- d) Pachatelé jsou většinou svobodní nebo rozvedení⁴³

7.4 Psychologické profilování

Abychom poznali osobnost pachatele, využíváme poznatky výsledků psychologického profilu. Bylo vytvořeno několik základních typů pachatelů:

- Socializovaný typ – Osobnostně je normální, reakce na spáchaný trestný čin jsou normální (pocit viny, lítost), má citové vazby k blízkým.
- Neurotický typ – Osobnost je ovlivněna neurotickou poruchou (hysterie, deprese, stavy úzkosti). Pachatel je nestabilní. Jednání

⁴² PJEŠČAK, Jan. *Kriminalistika*. Praha: Naše Vojsko, 1982. Učebnice pro právnické fakulty. s. 226 ISBN 28-020-82

⁴³ MUSIL, Jan. *Kriminalistika*. Praha: C.H. Beck, 2001. Beckovy mezioborové učebnice. s. 284 ISBN 80-7179-362-0

nesměřuje proti společnosti, ale směřuje proti rodině a blízkým. Pachatel zde může mít svůj „rukopis“

- Psychopatický typ – Osobnost je ovlivněna neexistencí nebo nadbytkem některých běžných vlastností. Psychopatologie je psychiatrická diagnóza. Jedinec se vymyká běžné normě. V praxi mají psychopati přibližně 30% zastoupení.
- Mentálně nedostatečný typ – Osobnost je ovlivněna sníženou inteligencí. Typické je násilí, sexuální útoky (děti, zvířata).
- Psychotický typ – Osobnost je ovlivněna psychózou, nejčastěji jde o duševní poruchu typu schizofrenie, maniodepresivní psychóza apod.

Motivy u těchto pachatelů bývají nepochopitelné při posuzování (rodina jsou mrtvoly, roboti). Když je prokázáno, že jde o psychotického pachatele (je přizván soudní psycholog nebo psychiatr), tak je zbaven viny na základě nepřičetnosti.⁴⁴

7.5 Osobnost oběti vražd

Obětí se zabývá kriminologie a sní spjatá viktimologie. Viktomologie (z lat. Viktima – oběť) je nauka o obětech trestných činů. Jde o osobnostní rysy oběti, životní styl oběti. Obětí je vlastně konkrétní fyzická osoba, která utrpěla kvůli trestnému činu nějakou škodu či újmu. Újma může být na životě, zdraví, majetku nebo na subjektivních právech. Obětí z kriminalistického hlediska je fyzický a biologický objekt, jeho souhrn psychických vlastností a sociálních vazeb. Kriminalistická oběť je nositel a původce paměťových a materiálních stop.⁴⁵ Z výsledků výzkumu je patrné, že ve velké většině případů pachatel svou oběť zná, mohou mít mezi sebou blízký vztah. Například může jít o rodinného příslušníka (týraní). Velký podíl na trestném činu má však i oběť, svým chování při

⁴⁴ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. s. 62 - 67. ISBN 978-80-7380-213-4.

⁴⁵ PORADA, Viktor. *Kriminalistika: (teorie, metody, metodologie)*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-490-9. s. 132

nebo před spácháním trestného činu vyprovokuje pachatele. Viktimnost je souhrn dispozic stát se obětí trestného činu a přeměna potenciální oběti na oběť skutečnou se nazývá viktimizace.

7.6 Motivy vražd

Motiv trestného činu je významný znak kriminalistické charakteristiky. Motivů vražd je velké množství. Z těch klasických motivů uvedu například:

- Problémy v mezilidských vztazích (nenávisť, žárlivost)
- Zjištěné úmysly (loupežné vraždy, vraždy starých lidí za účelem získání dědictví)
- Sexuální motiv (projev nějaké sexuální deviace)
- Eutanazie (usmrcení na žádost, u nás nelegální ale například Belgie, Lucembursku, Švýcarsku legální)
- Vyhnutí se trestní odpovědnosti (krycí vražda, náhradní situace)
- Politické motivy

Kromě klasických motivů máme i nové, modernější motivy. Ty vznikly na základě rozvíjející se společnosti, nových hodnotách ve společnosti a nových životních stylů. Jsou to například:

- Zavraždění člena organizované skupiny, z důvodu utužení vztahů a varování ostatních členů. Vynucování poslušnosti.
- Rasová, náboženská a národnostní nesnášenlivost
- Zneškodnění konkurence
- Vraždy na objednávku

8. TYPICKÉ VYŠETŘOVACÍ SITUACE

Typické vyšetřovací situace můžeme dělit na tři kategorie:

1) Je důvodné podezření, že byla spáchána vražda, ale mrtvola nebyla nalezena.

Oběť mohla být pohřešovaná nebo nezvěštná. To, že je osoba nezvěštná⁴⁶ ještě neznamená, že byl spáchán násilný trestný čin a nelze to prokázat. Chybí zde právě tělo, které slouží jako zdroj informací. Je-li osoba nezvěštná, tak se trestní stíhání nezahajuje. Trestní stíhání se zahajuje v případě, že existují podezřelé skutečnosti. Mezi tyto skutečnosti patří:

- jsou nalezeny stopy, které potvrzují, že mohla být spáchána vražda (krevní stopy, stopy rvačky)
- vyskytují se konflikty mezi pohřešovaným a jinou osobou (výhrušné dopisy)
- v bytě pohřešovaného nic nenasvědčuje tomu, že by dobrovolně toto místo opustil (vše zanechal v běžném stavu)
- pohřešovaný neměl důvod k sebevraždě (životní situace pohřešovaného tomu nenasvědčuje).

Od začátku vyšetřování je potřeba důkladné zajišťování důkazů. Tyto důkazy mohou později posloužit k identifikaci těla (daktyloskopické stopy, stopy DNA) nebo napomoci ke zjištění pachatele. Počáteční úkony jsou zejména zaměřeny na hledání těla oběti.

2) Skutečnosti nasvědčují, že se vražda stala, mrtvola nebo její část je nalezena, není známa identita oběti.

Vraždy, u kterých není zjištěna identita oběti, zůstávají z velké části neobjasněny. Identifikace oběti je velice těžká, je-li tělo oběti ve značném stádiu rozkladu, oběť má velice poškozenou obličejovou část, oběť při sobě nemá žádné osobní předměty ani oblečení, oběť je nalezena na odlehlém místě. Zjištění identity oběti je důležitý úkon.

⁴⁶ Nezvěštná osoba mohla odcestovat, prodělat amnézii.

3) Skutečnosti nasvědčují, že se vražda stala, mrtvola nebo její část je nalezena, identita oběti je známa

Nejčastěji je identita oběti známa, oběť byla nalezena u sebe v bytě, má své doklady nebo je možnost určit identitu pomocí kriminalistické identifikace.⁴⁷

Mezi další vyšetřovací situace můžeme řadit:

- pachatel není znám – Vyšetřovací situace je složitější. Je zde možnost postupovat tzv. „od oběti k pachateli“. Shromažďování informací o pachateli spočívá ve zjištění motivu, způsobu páčání, zjištění vztahu oběti s dalšími osobami. Vyšetřovatel má možnost přizvat si psychologa nebo psychiatra, který zpracuje psychologické profilování pachatele. Psychologické profilování je systematické vyhodnocování všech dostupných informací o případu. Z rozboru chování lze vytvořit pravděpodobný portrét pachatele.⁴⁸ Vyšetřovatel provádí typování v kriminalistických evidencích.⁴⁹
- pachatel je znám – Pachateli je sděleno obvinění. Pachatel se buď dozná k trestnému činu, nebo popírá spáchání. Pachatele je vždy třeba řáde vyslechnout, výslech zaprotokolovat pro možnost další práce s protokolem.

⁴⁷ STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 99. ISBN 978-80-7380-124-3.

⁴⁸ ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forezní psychologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. s. 381. ISBN 978-80-7380-213-4.

⁴⁹ MUSIL, Jan. *Kriminalistika*. Praha: C.H. Beck, 2001. Beckovy mezioborové učebnice. s. 388 ISBN 80-7179-362-0

9. ZVLÁŠTNOSTI POČÁTEČNÍCH ÚKONŮ

9.1 Mrtvola není nalezena

1) Výslech oznamovatele a osob blízkých pohřešované osobě – Je potřeba si dávat pozor, mezi těmito osobami může být i pachatel. Je potřeba zjišťovat alibi těchto osob, vztahy mezi těmito osobami a podezřelým. Tyto osoby při výpovědích mohou lhát. Cílem výslechu je zjistit popis pohřešované osoby, její způsob života, dobu pohřešování a další okolnosti, které vedly k domněnce, že se tato pohřešovaná osoba stala obětí vraždy.

2) Pátrání po pohřešované osobě nebo po její mrtvole – Tyto úkony se orientují na místo posledního pohybu a pobytu pohřešované osoby a dále se šíří i do dalších míst. Do pátrání po této osobě se významně zapojuje i veřejnost. Při pátrání po pohřešované osobě se využívá i služební pes.⁵⁰

3) Použití kriminalistických záznamů – Zde se srovnávají údaje dosažené při pátrání s údaji v kriminalistických evidencích (evidence neznámých mrtvol, evidence kosterních nálezů). Je-li zde podezření na shodu s evidencí, provádí se ověřování totožnosti a potřebné úkony s tím spojené.

4) Prohlídka obydlí, pracoviště, nebytových prostor pohřešované osoby – Zde se vyhledávají stopy násilí, stopy po napadení, stopy krve a další. Mohou být prohledávány i osobní věci, korespondence, elektronika atp. Cílem je vyhledat stopy vraždy.

5) Zajišťování informací o majetkových poměrech a způsobu života pohřešované osoby – zde se vyhledávají informace o rodinných vztazích, zájmech, majetkových poměrech (dluhy), podnikatelských stycích atp.

6) Zadržení korespondence – Zde se vyhledávají informace o možných výhružných zprávách, o aktivitách pohřešovaného. Je-li obdržen dopis od pohřešovaného, je zaslán na grafologickou expertizu

7) Prověření výpovědí – Každý z vyslýchaných může lhát a je potřeba každý výslech prověřit. Prověřuje se alibi, vztahy s pohřešovanou osobou atp.

⁵⁰ Nyní je u PČR přes 700 služebních psů a z toho přibližně 280 psů specialistů. Ti se zaměřují na detekci drog, zbraní, výbušnin, lidských ostatků a jejich částí a dalších. Nejčastějším plemenem služebního psa je německý ovčák, belgický ovčák nebo labradorský retrievr.

9.2 Mrtvola byla nalezena

Počáteční úkony vyšetřování, kdy je mrtvola nalezena, se zaměřují především na ohledání místa nálezu mrtvoly, ohledání těla, zjištění totožnosti mrtvoly, vyšetření jakým způsobem byla oběť usmrcena, informace o oběti.

1) Výslech oznamovatele – Zde se zjišťují informace o nálezu mrtvoly, zjišťuje se, kdy byla nalezena, kde byla nalezena, zda oznamovatel oběť zná, zda oznamovatel na místě činu nebo v okolí nenalezl zbraň či jiný důkaz. Jestliže oznamovatel zahlídl pachatele, směřují otázky i na zjištění identifikace pachatele, kterým směrem opustil místo činu atp.

2) Pronásledování pachatele – Zde se provádí pátrání po „horké“ (čerstvé) stopě, je-li podezření, kde se pachatel může nacházet. Na místo může být povolán policejní kynolog (psovod) se služebním psem.

3) Rekognice těla – Rekognice těla je potřeba k identifikaci oběti. Rekognici upravuje § 104b Tr. ř.

4) Výslechy příbuzných – Zde se získávají informace o stylu života oběti, majetkových poměrech oběti, plánech do budoucna (zda nešlo o sebevraždu), kam měla jít, s kým se měla sejít atp.

9.3 Ohledání místa činu

„Ohledání místa činu jako specifickou kriminalistickou metodu, kterou se na základě bezprostředního pozorování, zkoumání hodnotí a podchycuje materiální situace nebo stav objektů mající vztah k proměňované události za účelem jejího poznání a získání důkazů, jakož i dalších informací důležitých pro trestní řízení.“⁵¹ Ohledání místa činu je tedy neodkladný úkon, kterým se získávají informace důležité pro vyšetřování. Vyšetřovatel musí mít na paměti, že místo nálezu mrtvoly nemusí být místem činu, je potřeba vytvořit verze, kde je místo činu kde mohlo dojít k trestnému činu. To lze usoudit z toho, že na místě nálezu není takové množství krve, které odpovídá zranění

⁵¹ Stach, J. Metodika vyšetřování vražd. Praha: 2005, s. 44

na těle, stopy zápasu mezi obětí a pachatelem chybí, znaleckým zkoumáním (lékař) zjištěná manipulace s tělem. K ohledání místa činu, kde je nalezena mrtvola, se přizve znalec z oboru soudní lékařství nebo lékař. O ohledání místa činu se sepisuje protokol, ke kterému se přikládá fotodokumentace, plánek, videozáznam. Do protokolu se uvádí vše, co bylo zjištěno. Protokol je upraven v § 55 Tr.ř.⁵² Hlavním bodem ohledání je tělo.

9.4 Ohledání mrtvoly

Prvotním úkonem při příjezdu na místo a nálezů oběti je zjištění, zda oběť nejeví nějaké známky života a není potřeba poskytnout první pomoc. Jen lékař může konstatovat smrt. Posmrtné změny jsou charakterizovány:

- chladnutí mrtvoly
- mrtvolné skvrny
- mrtvolná ztuhlost
- hniloba mrtvoly
- vysychání mrtvoly⁵³

Ohledání mrtvoly má dvě etapy, ohledání na místě nálezů (orientační) a ohledání podrobné (soudní pitva). Ohledání mrtvoly provádí soudní znalec z oboru soudního lékařství nebo specialista výjezdové skupiny spolu s lékařem. U mrtvol se nejdříve provede fotodokumentace těla a místa, do té doby se s těle nesmí hýbat. Při ohledání těla se nejčastěji postupuje od hlavy k nohám. Na mrtvole se zajišťují pachové stopy, mikroskopy. Je-li nalezena jen část mrtvoly, zbylé části se hledají v blízkém i vzdáleném okolí. Podrobné ohledání těla provádí dva znalci z oboru zdravotnictví odvětví soudního lékařství a to až po převozu na pracoviště soudního lékařství. U ohledání střelných zranění se uvádí počet ran, místo vstřelu a jeho vzhled, místo

⁵² Protokol má 3 části, úvodní část, popisnou část, závěrečnou část. Protokol se řídí několika kriminalistickými doporučeními, například popis musí být systematický (od obecného popisu k zvláštnostem), musí být sepsán jednoznačně a jasně, musí být označeny vzájemné souvislosti.

⁵³ CHMELÍK, Jan. Místo činu a znalecké dokazování. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. s. 58. ISBN 80-86898-42-3.

výstřelu a jeho vzhled, přítomnost střelného prachu, popálení. ⁵⁴

9.5 Prohlídka a pitva mrtvoly

Prohlídka a pitva mrtvoly je upravena v § 115 Tr.ř. a v § 88 a násl. zákona č. 372/2011. ⁵⁵ Hlavními úkoly soudních lékařů jsou zejména popsat příčiny úmrtí, jeho poranění, která vedla k jeho smrti (popis všech zranění, popsat která byla smrtelná a která vznikla před a po smrti), dále vedlejší poranění nebo onemocnění, mechanismus vzniku jednotlivých poranění (jakou silou, jakou zbraní, postavení pachatele a oběti), doba od smrti do pitvy, atp. ⁵⁶ Pitevni protokol obsahuje list o prohlídce mrtvého a průvodní list k pitvě, zprávu o ukončení resuscitace, popis nálezu při zevní a při vnitřní prohlídce, výsledky laboratorních vyšetření, znalecký posudek lékaře, fotodokumentaci a další. ⁵⁷

U střelných poranění se na mrtvole nalézají různé stopy, známky popálení kůže (střelba proběhla z bezprostřední blízkosti), „očouzení“ kůže (střelba proběhla z velké blízkosti do 40 cm), spálené i nespálené částičky střelného prachu, otisk hlavně. Nalezenou střelu lékař předá na balistickou expertízu, kterou budu zpracovávat v kapitole 14. Jak lze rozeznat vraždu od sebevraždy? Při vraždě je místo vstřelu na místě těžko přístupné (temeno hlavy, záda), ve většině případů je oběť střelena skrz šaty, na těle oběti je ran více (více smrtelných ran). Sebevraždu na rozdíl od vraždy rozeznáme tak, že oběť má na sobě povýstřelové zplodiny a jiné typické známky střelby z blízka, je střelena do typických míst (spánek, brada), většinou místo vstřelu je odkryté od oblečení, a zbraň je v blízkosti mrtvoly (svírá jí v ruce, leží vedle mrtvoly).

⁵⁴ DOGOŠI, Michal, Jiří HRBEK a Policejní akademie České republiky. Soudní lékařství pro policisty. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2003. s. 16. ISBN 80-7251-127-0

⁵⁵ Zákon o zdravotních službách

⁵⁶ ŠÁMAL, Pavel. § 115 [Prohlídka a pitva mrtvoly a její exhumace]. In: ŠÁMAL, Pavel, GRÍVNA, Tomáš, NOVOTNÁ, Jaroslava, PÚRY, František, RŮŽIČKA, Miroslav, ŘÍHA, Jiří, ŠÁMALOVÁ, Milada, ŠKVAIN, Petr. Trestní řád I, II, III. 7. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2013, s. 1642

⁵⁷ DOGOŠI, Michal, Jiří HRBEK a Policejní akademie České republiky. Soudní lékařství pro policisty. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2003. s. 20. ISBN 80-7251-127-0

10. TYPICKÉ NÁSLEDNÉ VYŠETŘOVACÍ ÚKONY

10.1 Výslech obviněného

Výslech obviněného je upraven v § 90 a násl. Tr. ř.. Před první výslechem se zjišťuje totožnost obviněného, sděluje se mu podstata obvinění a poučuje se o jeho právech. Výslech obviněného je složitý proces a to jak pro osobu recividisty, tak pro osobu která nebyla trestána. Obviněný často popírá účast na vraždě či se snaží zmenšit svou odpovědnost. Lze se setkat s případy, kdy se obviněný sám přiznává k vraždě a vypovídá pravdu, větší část obviněných se nepřiznává, popírá účast a někteří si předem zajišťují alibi. Vyšetřovatel při výslechu klade takové otázky, aby díky těmto otázkám zjistil:

- skutečnosti před vraždou- příprava vraždy, vztah obviněného a oběti, konflikt mezi nimi, rozhodnutí spáchat vraždu,
- popis dne vraždy obviněného, potřeba zjistit co dělal v posuzované době
- mechanismus vraždy, použité prostředky, intenzita útoku, zda se oběť bránila a jak,
- skutečnosti po vraždě, utajení vraždy, pohyb s tělem, co se stalo s prostředky použitými při vraždě⁵⁸

Některé skutečnosti lze zjistit jen z výpovědi obviněného pachatele. Výpověď se dokumentuje pomocí protokolu (§55 Tr. ř.), k němu se přikládá obrazový nebo zvukový záznam.

10.2 Výslech svědků

Výslech svědků je upraven v § 97 a násl. Tr. ř.. Svědek musí být před výslechem poučen. Vyslýchanou osobou je osoba, která nějakým způsobem vnímala spáchání činu (viděla pachatele na místě činu, útok), viděla oběť jako

⁵⁸ STRAUS, Jirí. Kriminální metodika. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. s. 111. ISBN 978-80-7380-124-3.

poslední, našla mrtvolu, zná vztah mezi pachatelem a obětí. Svědek při výslechu nejdříve objasní vztah k oběti (obviněnému) a pokračuje volným vyprávěním, co se stalo (monolog). Zde popisuje co viděl, co dělal na místě činu, jak vypadala oběť když ji našel, nebo co dále dozvěděl od ostatních. Po této části výslechu má vyšetřovatel možnost doplňujících otázek, které jsou potřeba k doplnění informací ve výpovědi. Při výslechu poškozeného je potřeba souhlas lékaře (je-li poškozený v těžkém stavu), výpověď poškozeného může být „zkreslená“, poškozený má strach, utrpěl těžkou újmu.

Výslech je potřeba zbytečně neprodlužovat (kvůli stavu poškozeného) a pokládané otázky by neměly být složité. Výslech se zaprotokoluje podle § 55 Tr.ř., připojí se zvukový nebo video záznam (je-li pořízen).

10.3 Zvláštnosti expertiz

U vyšetřování vražd se ve velké většině případů nařizuje zkoumání duševního stavu pachatele, protože je předpoklad nějaké duševní poruchy. Vyšetření duševního stavu se zúčastňuje psycholog, psychiatr, nebo sexuolog (jde-li o sexuálně motivovaný čin). Během vyšetřování trestného činu vraždy se mohou využívat i další expertizy (znalecká zkoumání), například toxikologie, chemie, mechanoskopie, balistika a další. V poslední kapitole se budu věnovat balistické expertíze.

11. ZVLÁŠTNOSTI ZAPOJENÍ VEŘEJNOSTI DO VYŠETŘOVÁNÍ A ZVLÁŠTNOSTI KRIMINALISTICKÉ PREVENCE

Vražda, jako zvlášť závažný zločin, vyvolává značný zájem veřejnosti o spolupráci, jak během pátrání, tak během usvědčování pachatele. Důvodem může být citlivost veřejnosti na tento trestný čin. Nejčastěji je veřejnost využívána při pátrání po neznámém pachateli. Veřejnost se o tom dozvídá z televize (například v pořadu Na Stopě, ve zprávách apod.), z rádia, v denním tisku nebo na internetu. Veřejnost je vyzvána k poskytnutí informací o přítomnosti osob v blízkém okolí místa činu, jejich popisu. Veřejnost se zapojuje i z toho důvodu, že se obává recidivy. Veřejnost se využívá i při práci v terénu, během hledání pohřešovaných osob nebo během zjišťování totožnosti mrtvol.

Kriminalistická prevence u trestného činu vraždy je složitá. Vražda je motivována především osobnostními vztahy a nedají se lehko předvídat. Účinným prostředkem prevence jsou bezpečnostní opatření, například kamerový systém, hlídková činnost atp.⁵⁹

⁵⁹ MUSIL, Jan. Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů: [určeno] pro posl. právnické fak. Univerzity Karlovy. Praha: Karolinum, 1992. s. 33. ISBN 80-7066-602-1.

12. KRIMINOLOGICKÉ ASPEKTY NÁSILNÉ KRIMINALITY

12.1 Kriminologie

Kriminologie spíše místo násilí používá pojem agrese. V kriminologii se hovoří o útoku na fyzickou či psychickou integritu osoby (úmyslné užití násilí). Do násilné kriminality nespádají jen trestné činy proti životu a zdraví, ale i další, například trestné činy obecně nebezpečné, trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti, trestné činy proti svobodě a další. Do násilné kriminality spadá mnoho trestných činů od těch lehkých po těžké a brutální nebo organizované. Násilná kriminalita v roce 2018 představovala 7% celkové kriminality (objasněnost kolem 70%), v roce 2017 představovala 8% z celkové kriminality. Meziročně násilná kriminalita má tendenci klesat, což dokládají statistické údaje Policie ČR. Podíl žen, které páchají násilnou kriminalitu, je přibližně 10%.⁶⁰ Vraždy mají nejčastěji emotivní charakter (rodina, blízké okolí) a jsou páchány proti konkrétní osobě. Ve většině případů pachatelé vražd mají nízkou úroveň vzdělání, primitivní myšlení, jsou ovlivněny alkoholem či jinou návykovou látkou. Příčin násilí ve společnosti je nespočet, příčinou může být ekonomická, kulturní, sociální, politická a další situace.

Jsou dvě základní skupiny etiologických činitelů:

1) Vliv rodiny, v které dítě vyrůstá – Dítě se snaží napodobovat chování v rodině, je-li toto chování agresivní tak je velká pravděpodobnost, že dítě v dospělosti zvolí násilí jako prostředek k dosažení cíle.

2) Normy chování ve společnosti – Je zde důležité, jak společnost násilí hodnotí.⁶¹

Velký vliv u nás mají masmedia. Masmédia přináší každý den nějakou

⁶⁰ DIBLÍKOVÁ, S., CEJP, M., HULMÁNKOVÁ, J., RASZKOVÁ, T., ROUBALOVÁ, M., SCHEINOST, M., VEČERKA, K. & ZHRÍVALOVÁ, P. Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2018

⁶¹ ZAPLETAL, Josef. *Kriminologie*. 2. upr. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, 1996. s. 92 ISBN 80-85981-28-9

zprávu o násilí. Ve zpravodajství jsou velmi skreslené informace o páchání násilné trestné činnosti. Mezi další etiologické činitele lze zařadit i úlohu oběti. Oběť může sama přispět ke spáchání trestného činu, svým chováním, svou neopatrností či provokací.

12.2 Prevence násilné kriminality

Základní prevence je prevence sociální, ta spočívá ve zvyšování vzdělanosti, správné využívání volného času, potírání alkoholismu. Alkohol ve velké míře ovlivňuje chování člověka, může podnítit jeho agresivitu. Prevence násilné kriminality může být do jisté míry spojována i s bojem proti alkoholismu či toxikománii. Masmedia mají velkou roly v prevenci, upozorňují na nedovolené a nežádoucí jednání, programy, které nejsou určeny pro děti, se vysílají až v pozdních večerních hodinách nebo se dají znepřístupnit. Další prevence je prevence situační. Situační prevence spočívá v utváření určitých podmínek (osvětlení veřejných prostranství, kamerový systém měst, hlídková služba). Dále například prevence viktimologická, ta spočívá ve vzdělávání a učení se technik, jak zvládnout nebezpečné situace. Například upozorňování starších občanů na nekalé praktiky, vpouštění si cizích osob do obydlí.⁶²

⁶² NOVOTNÝ, Oto a Josef ZAPLETAL. Kriminologie. Praha: ASPI, 2004. s. 300. ISBN 80-7357-026-2

13. STATISTIKY VRAŽD V ČR

Počet spáchaných vražd klesá, v roce 2018 bylo evidováno nejméně vražd za posledních 30 let. V roce 2018 bylo evidováno 116 vražd, z toho 104 objasněno a 112 osob bylo stíháno. Skoro polovina těchto vražd byla spáchána osobami recidivistů. Celkem 65 vražd mělo motiv v osobních vztazích. V roce 2019 bylo evidováno 143 vražd z toho 121 objasněno (90%). Celkem 74 vražd mělo motiv v osobních vztazích.⁶³ Vraždy častěji páchají muži.

V roce 2019 se nejvíce vražd stalo v prosinci a to 21 vražd, naopak nejméně v únoru, celkem 6. Nejvíce vražd se stalo na území hlavního města Prahy (22) a v jihomoravském kraji (21). Průměrně za posledních dvanáct let se stalo 177 vražd ročně. Trestný čin vraždy má České republice vysokou míru objasněnosti, za loňský rok 2019 činí objasněnost vražd 90%. Vraždy ve statistických srovnáních se dělí na loupežné, sexuální, osobnostní, na objednávku, vraždy novorozeného dítěte a vraždy s jiným motivem. Nejčastěji jsou páhány vraždy motivované osobními vztahy, vždy kolem poloviny z celkového počtu. Mnoho pachatelů vražd je i pod vlivem návykových látek, také přibližně polovina z celkového počtu vražd. Pachatelé recidivisté jsou též ve statistice zahrnutí, recidivistů je též přibližně polovina z celkového počtu.

⁶³ Zdroj informací www.mapakriminality.cz, tyto informace jsou zpracovávány z dat oficiální policejní statistiky

Počet vražd a celkově počet registrovaných trestných činů v jednotlivých letech:

Rok	Registrované trestné činy	Vraždy
2008	343 799	202
2009	332 829	181
2010	313 387	173
2011	317 177	173
2012	304 528	188
2013	325 366	182
2014	288 660	160
2015	247 628	155
2016	218 162	136
2017	203 303	146
2018	192 405	116
2019	198 839	143

14. STŘELNÉ ZBRANĚ

14.1 Kriminalistická balistika

14.1.1 Historie

Prvními autory balistického zkoumání byli Leonardo da Vinci v 15. století a Galileo Galilei v 16. století, šlo o zkoumání vrhu těles. Až v 18. století dochází ke zkoumání jevů v zbraních palných. V tomto století dochází k prvnímu měření počáteční rychlosti střely díky balistickému kyvadlu. V 19. století byli položeny teoretické základy vnitřní balistiky. Koncová balistika byla přijata až za 1. světové války.⁶⁴

Již kolem roku 1848 byla na našem území prováděna znalecká činnost v tomto oboru. Zmínila bych případ kněžny Marie Eleonory Windischgrätzové (roz. Schwarzenbergové), která byla dne 12. června 1848 zastřelena neznámým pachatelem když stála u okna bytu v Celetné ulici v Praze. Dochoval se soudní spis komise pro vyšetřování, který obsahoval původní protokol o ohledání místa činu, posudek pražského puškaře Antonína Lebedy, zprávu o střelné poranění kněžny a pitevní zprávu. Byl povolán pražský puškař Antonín Lebeda, který měl za úkol ohledat zbraň zadrženého podezřelého studenta Maxmiliána Mause. Šlo o dvouhlavňovou brokovnici s francouzskými spojenými hlavními od Steyskala z Vídně, v levé hlavní byla neúplná laborace (střelný prach, papírová ucpávka), pravá hlaveň byla nenabitá. Lebeda zkoumáním zbraně zjistil, že se v nedávné době ze zbraně střílelo. Dalším zkoumáním zjistil, že o tuto zbraň nešlo, protože projektil vyjmutý z těla kněžny měl větší ráži než ráže této zbraně. Při dalším zkoumání bylo zjištěno, že tento projektil může pocházet z muškety a dále byl ulitý loveckým způsobem. Na střele nejsou stopy vývrtu hlavně, které by mohly pomoci při zjišťování druhu zbraně. Při ohledávání místa činu a následném vyšetřování zjistili, že projektil nemohl být vystřelen ze země ale z nějakého výše položeného místa, nejspíše ze sousední budovy v Celetné ulici. V pitevní zprávě lékaře Franze Swobody se píše: „Nalezena pronikající střelná rána,

⁶⁴ KNEUBUEHL, Beat P. *Balistika: střely, přesnost střelby, účinek*. Praha: Naše vojsko, 2004. s. 53 ISBN 80-206-0749-8.

střelný kanál začínal u kořene nosu, kule sama byla hmatatelná za levým uchem. Lze očekávat poranění mozku, kteréžto zranění je naprosto smrtelné.“ Je patrné, že už v této době byli používány takové metody, které se používají i dnes. Například odpovídající shoda průměru střely a velikosti otvoru ve skle, výpočty, že střelba proběhla z vyvýšeného místa a z jaké vzdálenosti. Dodnes není známo, kdo a odkud na kněžnu vystřelil.⁶⁵

Kriminalistická balistika se začala formovat už za Rakouska-Uherska při formování kriminalistiky jako vědy. Za doby první republiky se balistika řadila pod mechanoskopii a byla spojována s Ústředním četnickým pátracím oddělením v Praze. V rámci Kriminální ústředny Ministerstva vnitra v roce 1945 se vyvinula dvě oddělení, technické a identifikační. Kriminalistická balistika spolu s mechanoskopií a trasologií byla prováděna na oddělení Mech-Bal-Tras. Kriminalistické balistické zkoumání bylo součástí Kriminalistického ústavu, později Kriminalistického ústavu Praha, kde v roce 1995 vzniklo samostatné Oddělení balistických expertíz.⁶⁶

14.1.2 Kriminalistická balistika

14.1.2.1 Balistika, kriminalistická balistika

Slovo „balistika“ je řeckého původu a znamená „vrhat“. Balistiku označujeme jako vědu, zabývající se pohybem střely, všechny její jevy a děje. Balistika je rozdělena na čtyři části a to na vnitřní, přechodovou, vnější a koncovou. S „klasickou“ balistikou je spjata i kriminalistická balistika.

Kriminalistická balistika se zabývá zkoumáním stop úzce spjatých se střelnými zbraněmi. Jsou to stopy samotné střelné zbraně, projektily, následný pohyb projektilu v hlavní zbraně, dráha projektilu mimo ústí hlavně až k cíli a účinky projektilu v cíli. Pak dále zkoumá povýstřelové zplodiny, ale i

⁶⁵ PLANKA, Bohumil. *Kriminalistická balistika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. s. 472-490. ISBN 978-80-7380-036-9

⁶⁶ PLANKA, Bohumil. *Kriminalistická balistika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. s. 491. ISBN 978-80-7380-036-9

například plnění zásobníku. Kriminalistická balistika je interdisciplinární věda. Mezi základní vědy kriminalistické balistiky patří fyzika, chemie, matematika, biologie, nauka o zbraních a střelivu, medicína a další.

Kriminalistickou balistiku můžeme dělit do šesti samostatných oblastí:

1) Prenatální balistika – Řeší děje probíhající před výstřelem. Na zbrani nebo náboji vznikají relevantní kriminalistické stopy. Jde například o úpravy zbraně, kdy pachatel chtěl ztížit nebo úplně zabránit identifikaci zbraně, o vzpříčení náboje v komoře zbraně, o závadách na zbrani při přebíjení. Zde se řeší i laborace náboje, zda byla vyrobena podomácku nebo sériově v továrně a také zda zbraň nebyla vyrobena podomácku nebo nelegálně upravená.

2) Vnitřní balistika – Řeší děje v hlavní zbraně. Výstřel patří mezi nejextrémnější fyzikální děj, je to velice krátký děj, při kterém působí velké síly a vysoké teploty.⁶⁷ Do průběhu výstřelu řadíme iniciaci⁶⁸, hoření střelného prachu⁶⁹, pohyb střely a průběh tlaku plynů⁷⁰, energetická bilance⁷¹. Pro výpočet hodnot v průběhu výstřelu (určení rychlosti a dráhy střely v hlavni) se využívají tři rovnice: zákon hoření, zákon zachování energie a pohybové rovnice.⁷² Kriminalistickou balistiku zajímá zejména vznik stop na

⁶⁷ Jsou to vysoké teploty přibližně kolem 2000-3000 °C, tlaky 2000-4000 baru, síly 10-15 kN.

⁶⁸ Zápalka narazí na dno zápalky, dojde k zahoření prachových zrn, vznikne tlak v nábojnici, střela zůstává v klidu.

⁶⁹ Odhoříváním prachových zrn vzniká tlak. Druhy střelného prachu: černý prach [nejstarší, v Orientu znám již několik století před naším letopočtem, v Evropě ve 13. Století, směs ledku(75%), dřevěného uhlí (15%) a síry (10%), v dnešní době se používá nejčastěji do historických zbraní, replik nebo jako pyrotechnický materiál], bezdýmý prach [19.století, Použití nitrocelulózy (střelná bavlna Schönbeinem). Směsí kyseliny dusičné a sírové a použití rozpouštědla éteralkoholu vznikne jednosložkový prach. Rozpuštěním nitrocelulózy v nitroglycerinu vznikne dvousložkový prach].

⁷⁰ Tlak v nábojnici stoupá, střela se uvolní z ústí nábojnice, tepelná energie se přeměňuje na tlakovou a ta dále na pohybovou energii, v hlavni vzniká ústřový tlak.

⁷⁰ Tlak v nábojnici stoupá, střela se uvolní z ústí nábojnice, tepelná energie se přeměňuje na tlakovou a ta dále na pohybovou energii, v hlavni vzniká ústřový tlak.

⁷¹ Kinetická(30-40 % celkové energie, energie rotačního pohybu střely, energie zpětného rázu, pohybová energie plynů) a tepelná energie (vnitřní energie plynů, tření střely, tepelná energie plynů)

⁷² KNEUBUEHL, Beat P. *Balistika: střely, přesnost střelby, účinek*. Praha: Naše vojsko, 2004. s. 58 ISBN 80-206-0749-8.

střele a nábojnici. Například způsobené zničení zbraně při výstřelu, překážka v hlavni (první střela nevyjde a zůstane v hlavni), špatná laborace prachu a střely.

3) Přejchodová balistika – Řeší děje probíhající před ústí hlavně až do vzdálenosti působení tlaků plynů při výstřelu, přibližně 10 – 20 násobek ráže. Při přechodové balistice se zkoumají i povýstřelové šíření zplodin a jejich zachycení na povrchu, ale také třeba tlumiče hluku a plamene, jejich stopy užití a stopy po nich.

4) Vnější balistika – Řeší děje probíhající při letu střely na cíl. Hlavními faktory, ovlivňující pohyby střel jsou dvě síly, síla odporu vzduchu a tíhová síla. Vnější balistika je důležitá pro určení dráhy střely, místa a vzdálenost střelce, zda byl jeden nebo více střelců.

5) Terminální balistika – Řeší děje probíhající na živém i neživém cíli. Ranivá balistika řeší účinky střely při zasažení živého cíle, vytváří se zde působení střely například výstřel, vstřel, nástřel, průstřel, natržení pokožky, ožeh a další. Terminální balistika úzce spolupracuje se soudně lékařskou praxí.

6) Postterminální balistika – Řeší děje vznikající po prostřelení cíle, například prostřelení skla, zasažení dvou osob jednou střelou a další. Do toho rozdělení balistiky lze zařadit i biobalistiku, která řeší soudně – lékařské a soudně –balistické otázky, vliv cíle na střelu. Biobalistika se řadí mezi interdisciplinární vědy, kam spadá například forenzní medicína nebo forenzní balistika.

14.1.2.2. Zbraně

Kriminalistická balistika pod pojmem zbraň chápe takový zbraňový systém, který je způsobilý dopravit do cíle projektil a vyvolat v něm

devastující účinek.⁷³ Hlavním úkolem kriminalistické balistiky je určit, jestli konkrétní zbraní byl nebo nebyl spáchán daný trestný čin.

Zbraně se dělí do několika kategorií:

- mechanické – Kuše, luky, praky. V kriminalistické balistice nemají značný význam, nemají nábojnici, podle které by se dali identifikovat, nemají ani hlaveň.

- plynové – Vzduchovky, plynovky, větrovky. Střela je uvedena do pohybu uvolněním energie plynů (oxid uhličitý, vzduch). Střela nemá nábojnici, je vyrobena z olova, slitin olova nebo oceli. Nejčastěji se setkáváme se střelami kulovitého tvaru nebo střelou Diabolo. Vzduch je stlačen před každým výstřelem nebo je stlačen v zásobníku (stlačení oxid uhličitýho v sifonové bombičce, airsoftové pistole).

- palné – U palných zbraní je mnoho dělení. Podle způsobu ovládaní [ruční palné zbraně krátké (pistole, revolver) a dlouhé (samopal, puška)], podle druhu střely (brokové, kulové), podle účelu (lovecké, signální, sportovní, vojenské, poplašné), podle původu (tovární výroby x podomácku zhotovená, zahraniční x vyrobena v tuzemsku, legální x nelegální), podle stavu (kompletní x nekompletní, upravená, způsobilá), podle vývrtu hlavně (hladký, drážkovaný, kombinovaný, polygonální) a další. Nejčastěji se v praxi vyskytují ruční palné zbraně.

- metné – Uvádějí se méně často. Vrhací zbraň využívá energii střelce. Jsou to například oštěpy, nůž, kopí.

V dnešní době je na trhu nepřehledné množství palných zbraní a je těžké se v tom orientovat. Existují databáze zbraní, kde jsou vypsány důležité údaje, nákresy a fotografie zbraní i s balistickými detaily.

⁷³PLANKA, Bohumil. Kriminalistická balistika. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. s. 16. ISBN 978-80-7380-036-9.

14.1.2.3 Střelivo

Střelivo je vlastně veškerý materiál, který je třeba při střelbě ze střelné zbraně. U palných zbraní je typickým střelivem náboj, který tvoří střelu, výmetnou náplň (střelný prach), zápalku a nábojnici. Střelivo lze rozdělit na dvě základní kategorie, vyrobené továrně nebo podomácku přebíjené (vyrobené doma). Základním technickým údajem je ráže, která je udávána v milimetrech (evropské označení) nebo v palcích (angloamerické označení). Ráže udává průměr vývrtu hlavně, v některých případech jde o průměr střely. Evropské označení má tvar - ráže x délka nábojnice – další doplňkové označení, například 9x 19 mm Luger nebo 7,62 x 25 Tokarev. Angloamerické má tvar – ráže – další doplňkové označení, například .357 Magnum.

Střelivo můžeme dělit na střelivo do krátkých palných zbraní (pistolové, revolverové) a střelivo do dlouhých palných zbraní (vojenské, lovecké, brokovnicové). Nejčastěji používané střely v České republice jsou střely ráže 9 mm Luger.

Hlavním úkolem střely je dopravit potřebnou energii k cíli a využít jí pro dosažení účinku (porušení tkáně). Musí mít dostatečnou hmotnost, aerodynamický tvar. Střely můžeme dělit podle tvaru (kulatá, plochá, kuželová špička), stavby (celoplášťová, s dutou špičkou, poloplášťová) nebo podle užitého materiálu (olovo, mosaz, měď, ocel). Střely máme jednotné (z jednoho druhu materiálu, nebo plášťové vytvořené kombinací materiálů), hromadné (brokové, různé náboje = různý počet broků a různá velikost), plynové (náplň například slzný plyn) a speciální (poplašné).

V legislativě i v mezinárodních normách je upraveno, jaké druhy střel lze používat, jaké druhy střel jsou zakázány. Haagskou úmluvou z roku 1899 je zakázáno (při mezinárodních konfliktech) používat střely tzv. „dum-dum“, expanzní střely které při vstřelu do těla je otvor malý, ale při výstupu z těla je otvor veliký, střela vytrhává část tkáně.

14.1.2.4 Zápalka

Hlavním úkolem zápalky je zajištění vznícení prachové složky. Dříve se jako zápalková slož používala třaskavá rtuť společně s ledkem. Docházelo ale k silné korozi kvůli používání s bezdýmným prachem. Během 20. století se však od používání rtuti upouštělo. Začala se používat slož SINOXYD, která obsahovala velký obsah olova. Od toho se také postupně upouštělo, snížil se obsah těžkých kovů. Moderní bezolovnatá směs SINTOX obsahuje diazol.

U nábojů ručních palných zbraní jsou používány tři typy zápalek, okrajový zápal, středový zápal typu Boxer a středový zápal typu Berdan.

14.1.2.5 Kriminální balistické zkoumání

Kriminální balistika je velmi rozsáhlý vědní obor a je součástí kriminální techniky. Kriminální balistika se vztahuje většinou k násilné trestné činnosti.

Při prvotních úkonech je potřeba zbraň (střelivo) identifikovat, určit druh, ráži, zjistit výrobní číslo (u střeliva výrobní série), původ a další. Na zbraních lze nalézt různé druhy značek a značení, například značení zkušeben.⁷⁴ Podle zkušebních značek na zbraních lze posoudit jejich legálnost, a to podle zákona 119/2002 Sb. Na zbraních se posuzují i úpravy zbraně (amatérské, profesionální), závady, zda je zbraň kompletní nebo jaká část chybí. Dále se zkoumá účinek zbraňového systému⁷⁵, jeho funkčnost, rychlost střely, rozptyl zásahu, rozptyl povýstřelových zplodin, účinky střel a účinnost zbraňových systémů. Důležitým balistickým zkoumáním je ztotožňování zbraní. Na povrchu střel i nábojnic se nalézají značné množství stop, odchylek, které vznikly kontaktem mezi zbraní (její částí) a střelou. Tyto stopy je potřeba srovnávat, srovnávají se stopy z místa činu a stopy pokusných výstřelů. Na

⁷⁴ V České republice funguje Český úřad pro zkoušení zbraní a střeliva, úřad s celostátní působností spadající pod ministerstvo průmyslu a obchodu ČR. Zřízen na základě zákona č. 156/2000 Sb., o ověřování střelných zbraní, střeliva a pyrotechnických předmětů.

⁷⁵ Zbraňový systém – zbraň a střelivo jako komplet

srovnávání takových stop, jejich identifikaci, se využívají komparační mikroskopy.

Výsledek zkoumání se vyjadřuje na pětistupňové škále:

- 1- individuální shoda
- 2- individuální shoda pravděpodobná
- 3- individuální shodu nelze potvrdit ani vyloučit
- 4- individuální shodu lze s velkou pravděpodobností vyloučit
- 5- individuální shodu lze vyloučit⁷⁶

Oddělení balistiky Kriminalistického ústavu Praha vede sbírku Ústřední sbírka balistických stop, zde se uchovávají stopy 20 let. Jsou to stopy zajištěné při vyšetřování trestných činů spáchaných střelnou zbraní a nebyl zde zjištěn pachatel.

Objekty kriminalistické balistiky jsou zbraně (palné zbraně různých druhů, výroby), střelivo (nábojnice, střely), předměty zasažené střelou a předměty se stopami dalších produktů výstřelu (spálený a nespálený střelný prach, ožehnutí). Kriminalistická balistika zbraní rozumí jakýkoliv předmět schopný dopravit střelu k cíli. V kriminalistické balistice se velké většině zkoumají ruční palné zbraně, u kterých se potřebná energie získá spálením střelného prachu. Na předmětech zasažených střelbou je zkoumáno několik stop, vstřel (kde střela proniká do objektu), výstřel (kde střela objekt opouští), průstřel (střelný kanálek), zástřel (kde se zasekla střela v objektu), nástřel (kde se odrazila střela od objektu). Kriminalistickou balistiku nejvíce zajímá vnitřní balistika. Cílem kriminalistické balistiky je identifikace zbraně podle nalezených nábojnic a střel.

Balistické stopy na nábojnici nebo střele vznikají pomocí funkčních částí zbraně. Touto částí může být drápek vytahovače, vývrt hlavně, vyhazovač, zápalník, hrana nábojové komory, výstražník a další. K vyhledávání a zajišťování balistických stop je potřeba velice pečlivé práce, zajišťují se všechny nalezené

⁷⁶ PLANKA, Bohumil. Kriminalistická balistika. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. s. 71. ISBN 978-80-7380-036-9

zbraně, všechny nalezené náboje a zásobníky. Všechna místa nálezů se dokumentují (např. fotograficky), tyto informace napomáhají stanovit místo střelce. Nábojnice a střely se zajistí neočištěné, jednotlivě se zabalí, aby nedocházelo promíchání střel s nábojnici, popřípadě k jejich poškození. Zbraně se zajistí vybitím, u revolveru je potřeba uvést, ve kterých komorách bubínku byly nabyté a nenabyté náboje. K vyhledávání a zajišťování balistických stop je možné použít služební psy (v nepřístupných terénech) nebo rentgenové přístroje (v tělech osob, zvířat). Povýstřelové zplodiny se zajišťují s celým nosičem, nebo se odebere jen část (oděv).

14.1.2.6 Povýstřelové zplodiny

Povýstřelové zplodiny (vedlejší produkty výstřelu) jsou směs kovových a nekovových částíček, spáleného a nespáleného střelného prachu, mazadla a konzervačních látek. Povýstřelové zplodiny mají krátký dolet, přibližně dva metry. Množství povýstřelových zplodin není nijak velké. Při zkoumání povýstřelových zplodin se využívá složitě vybavení laboratoří (elektronový skenovací mikroskop). Takové zkoumání se využívá, jsou-li povýstřelové zplodiny rozptýlovány mimo ústí hlavně. Povýstřelové zplodiny lze zviditelnit na speciální fotografický papír, kde se chemickou reakcí prokáže přítomnost železa, olova, niklu nebo mědi, tyto prvky jsou součástí těchto zplodin. Povýstřelové zplodiny, které ulpěly na ruku, na těle, oblečení a jiných površích, je možné snímat pomocí speciálních uhlíkových terčů, vatovými tampóny, speciálním filtračním vysavačem ELAVAK, speciálním hřebem. Takto získané zplodiny se zkoumají pomocí elektronové mikroskopie.

14.1.2.7 Postavení balistika v trestním řízení

Znalec v oboru balistiky napomáhá orgánům činným v trestním řízení, objasňuje odborné otázky. Znalec zpracovává odborná vyjádření a znalecké

posudky. Častěji se využívá odborné vyjádření. Odborné vyjádření je jednodušší forma znaleckého posudku. Znalecký posudek se využívá při složitějších případech. Odborné vyjádření je listinný důkaz. Znalec je přibírán na základě § 105-§111 Tr.Ř. Znalec má určitá práva: nahlížet do spisu, být přítomen výslechu a klást při něm otázky k předmětu znaleckého dokazování. Znalec se přibírá k řešení odborných otázek, jeho úkolem není hodnocení důkazu a řešení právních otázek. To je stanoveno v §107 Tr.ř. Znalec se přibírá už v přípravném řízení, i před zahájením trestního stíhání.

Znalecký posudek nebo odborné vyjádření musí být náležitě zdokumentováno, vhodná je fotodokumentace, videodokumentace. V případech, kdy dochází ke změnám, poškození nebo spotřebování zkoumaného objektu a zkoumání nebude možné znovu opakovat, je potřeba zkoumání velice pečlivě zdokumentovat, u zkoumaných objektů je potřeba popsat, v jakém stavu byly doručeny. Znalecký posudek nebo odborné vyjádření obsahuje výsledky měření, laboratorních úkonů a zkoušky funkčnosti. V posudku musí být stanoveny použité metody, postupy a prostředky použité při expertize. Je-li posudek nejasný nebo neúplný, znalec je požádán o vysvětlení. Není-li to možné, přibere se znalec jiný (§109 Tr.Ř).

14.1.2.8 Balistický experiment

Kriminalistické balistice je využíváno i provádění experimentů. Experimentem lze zkoumat účinek zbraní a střeliva na určitý cíl v různých vzdálenostech, dopad nábojnic nebo výhoz nábojnic při střelbě v různých polohách.

Během experimentu se navozují podobné podmínky, jaké byli na místě činu. Důležité je použití zbraní a střeliva, které použil pachatel. Balistický experiment ke svému zkoumání používá různé materiály, například balistický gel, který spolehlivě nahradí lidskou tkáň. Dále se může používat želatina, mýdlo, tzv. PePo. Mimořádně, za dodržení přísných etických pravidel, je možnost využít experiment na těle mrtvoly. Zkoumání se provádí v laboratorních podmínkách, v balistické zkušebně nebo na místě činu.

14.1.2.9 Prostředky využívané při balistickém zkoumání

Při balistickém zkoumání se běžně využívají mikroskopy, nejčastěji komparační mikroskop. V zorném poli komparačního mikroskopu lze pozorovat současně dva objekty (nezávisle s nimi manipulovat) a zkoumat (komparační metodou) shodné znaky. Tyto mikroskopy využívají fotodokumentaci obrazu nebo promítnutí na obrazovku.

V balistice je využíván i systém LUCIA.

Dále se v balistické zkoumání využívá elektronový skenovací mikroskop. Tento mikroskop se využívá hlavně při zkoumání povýstřelových zplodin.⁷⁷

V balistice se využívá i zmíněný balistický gel (BaGel), který slouží jako náhrada lidské tkáně.

⁷⁷ MUSIL, Jan. *Kriminalistika*. Praha: C.H. Beck, 2001. Beckovy mezioborové učebnice. s.121-123. ISBN 80-7179-362-0

Závěr

Diplomovou práci jsem rozdělila do čtrnácti kapitol, které na sebe navazují. V první kapitole se zaměřuji na právní úpravu vraždy, protože vražda je nejzávažnějším trestným činem proti lidskému životu. Vražda je poruchovým trestným činem. V další kapitole se zaměřuji na kriminalistiku obecně, historii kriminalistiky u nás i v Evropě a na její charakteristiku. V další kapitole se zaměřuji na systém a zásady metodiky vyšetřování. Metodika vyšetřování má pevnou strukturu. V další kapitole se zaměřuji obecně na jednotlivé komponenty metodiky vyšetřování, na charakteristiku, stopy, situace, předmět a podnět vyšetřování, a další. V následující kapitole se zaměřuji na konkrétní komponenty metodiky vyšetřování vražd. Na typické stopy vraždy, na vyšetřovací verze vraždy. V další kapitole se zaměřuji na kriminalistickou charakteristiku. Zde zpracovávám způsoby páchání vražd, například připravené x nepřipravené. V této kapitole zpracovávám i obligatorní znaky skutkové podstaty trestného činu, osobnost pachatele a oběti vražd a motivy vražd. V další kapitole se zaměřuji na vyšetřovací situace vražd, zda je pachatel znám, zda je nalezena mrtvola. V další kapitole se zaměřuji na počáteční vyšetřovací úkony, ohledání místa činu, ohledání mrtvoly a následnou pitvu. V následující kapitole se zaměřuji na následné vyšetřovací úkony, jakými jsou výslech obviněného, svědků, a následné expertizy. V další kapitole se věnuji zapojení veřejnosti, kdy je možné veřejnost zapojit. V další kapitole se věnuji kriminologii a prevenci násilné kriminality. Následuje statistická kapitola, kde se věnuji statistickým údajům o vraždě. V poslední kapitole se zaměřuji na střelné zbraně, kriminalistickou balistiku. Zde se věnuji i střelným zbraním a střelivu.

Téma práce je velice obsáhlé, proto si myslím, že není možno nastínit celou problematiku, ale jen základ. Tato práce měla za cíl pouze nastínit popisovanou problematiku, aby se čtenář seznámil s komplikovaností a obtížností objasňování trestného činu vraždy. Za cíl v diplomové práci na téma metodika vyšetřování trestného činu vraždy spáchané střelnou zbraní bylo stanoveno systematické seznámení a strukturovaný popis metodiky vyšetřování této trestné činnosti a nastínění problematiky nezasvěcené osobě v této oblasti. Jako subcíl

byla stanovena analýza trestného činu vraždy, vyšetřování a prověřování, použití kriminalistických metod.

Seznam použitých zdrojů:

Knižní zdroje:

- 1) ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-213-4. Dostupné také z: <https://kramerius-vs.nkp.cz/uuid/uuid:74a8ca70-7f23-11e5-b433-5ef3fc9bb22f>
- 2) DOGOŠI, Michal, Jiří HRBEK a Policejní akademie České republiky. *Soudní lékařství pro policisty*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2003. s. 16. ISBN 80-7251-127-0. Dostupné také z: <https://kramerius-vs.nkp.cz/uuid/uuid:1cd7d800-0ef9-11e3-9439-005056825209>
- 3) CHMELÍK, Jan. *Místo činu a znalecké dokazování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2005. ISBN 80-86898-42-3. Dostupné také z: <https://kramerius-vs.nkp.cz/uuid/uuid:29d39d20-9cc6-11e5-9666-5ef3fc9ae867>
- 4) KNEUBUEHL, Beat P. *Balistika: střely, přesnost střelby, účinek*. Praha: Naše vojsko, 2004. ISBN 80-206-0749-8.
- 5) MUSIL, Jan. *Kriminalistika*. Praha: C.H. Beck, 2001. Beckovy mezioborové učebnice. ISBN 80-7179-362-0
- 6) MUSIL, Jan. *Metodika vyšetřování jednotlivých druhů trestných činů: [určeno] pro posl. právnické fak. Univerzity Karlovy*. Praha: Karolinum, 1992. ISBN 80-7066-602-1. Dostupné také z: <https://kramerius-vs.nkp.cz/uuid/uuid:f7eb7450-ed17-11e2-9439-005056825209>
- 7) NOVOTNÝ, Oto a Josef ZAPLETAL. *Kriminologie*. Praha: ASPI, 2004. ISBN 80-7357-026-2. Dostupné také z: <https://kramerius-vs.nkp.cz/uuid/uuid:8090a6c0-6e0a-11e5-ba32-5ef3fc9ae867>
- 8) PJEŠČAK, Jan. *Kriminalistika*. Praha: Naše Vojsko, 1982. Učebnice pro právnické fakulty. ISBN 28-020-82

9) PLANKA, Bohumil. *Kriminalistická balistika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010. ISBN 978-80-7380-036-9. Dostupné také z: <https://kramerus-vs.nkp.cz/uuid/uuid:e58dc4d0-e66c-11e8-9210-5ef3fc9bb22f>

10) PORADA, Viktor. *Kriminalistika: (teorie, metody, metodologie)*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. ISBN 978-80-7380-490-9.

11) PORADA, Viktor. *Kriminalistická metodika vyšetřování*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2007. ISBN 978-80-7380-042-0.

12) STRAUS, Jiří. *Kriminalistická metodika*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-124-3.

13) ŠÁMAL, Pavel. *Trestní řád: komentář. 7., dopl. a přeprac. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 978-80-7400-465-0. Dostupné také z: <https://www.beck-online.cz/bo/document-view.seam?documentId=nnptembrgnpwk5tlge3a&tocid=nnptembrgnpwk5tlge3a>*

14) ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník (EVK). 2.vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012 .*

15) RYBÁŘ, Miroslav. *Kriminalistika: metodika vyšetřování vybraných druhů trestných činů : (vybrané kapitoly pro studenty povinně volitelného předmětu právnických fakult)*. Plzeň: Nava, 2008. ISBN 978-80-7211-275-3.

16) ZAPLETAL, Josef. *Kriminologie. 2. upr. vyd. Praha: Policejní akademie České republiky, 1996. ISBN 80-85981-28-9*

Internetové zdroje:

DIBLÍKOVÁ, S., CEJP, M., HULMÁNKOVÁ, J., RASZKOVÁ, T., ROUBALOVÁ, M., SCHEINOST, M., VEČERKA, K. & ZHRŮVALOVÁ, P. Analýza trendů kriminality v České republice v roce 2018. ISBN 987-80-7338-179-0

Mapa kriminality ČR dostupná online na: www.mapakriminality.cz

Raymond B. Fosdick, Passing of the Bertillon System of Identification, 6 J. Am. Inst. Crim. L. & Criminology 363 (May 1915 to March 1916) Dostupné online -

<https://scholarlycommons.law.northwestern.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1374&context=jclc>

Zákony:

- 1) Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 Sb., o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.
- 2) Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů
- 3) Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
- 4) Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů
- 5) Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů
- 6) Zákon č. 285/2002 Sb., o darování, odběrech a transplantacích tkání a orgánů a o změně některých zákonů (transplantační zákon), ve znění pozdějších předpisů
- 7) Zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu a o změně zákona č. 156/2000 Sb., o ověřování střelných zbraní, střeliva a pyrotechnických předmětů a o změně zákona č. 288/1995 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o střelných zbraních), ve znění zákona č. 13/1998 Sb., a zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), (zákon o zbraních) ve znění pozdějších předpisů

Seznam použitých zkratk:

PČR – Policie České Republiky

SKPV – Útvar služby kriminální policie a vyšetřování

Tr. Z – Trestní zákoník

Tr. Ř. – Trestní řád